

Arnold R. Alanen

Kaivosmiehistä maanviljelijöihin: suomalaiset siirtolaiset pohjoisten Suurten järvien alueella Yhdysvalloissa
From miners to farmers: Finnish Immigrants in the Northern Great Lakes Region of the United States

Max Latvala-Anita Lind-Virpi Mäkinen
Paraisten muuttotutkimus – Psykologinen tarkastelukulma
Summary

Hazard Vyas
Multicultural dimension in teacher education in England

Keskustelua

Tiedotuksia

Kirjallisuusesittelyjä - ja arvosteluja

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saapunutta kirjallisuutta
Publications Received

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

1983

4

SIIRTOLAISUUS — MIGRATION

9. vuosikerta, 9th year

Siirtolaisuusinstituutti—Migrationsinstitutet

Päätoimittaja
Editor Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri
Assistant Maija-Liisa Kalhama

Toimituskunta:
Editorial board:

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board
of The Institute of Migration

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Tilaushinta on 25/vuosi

Tilauksen voi suorittaa maksamalla 25 mk
Postisiirtotilille TU 495 90 - 3.

**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSINSTITUTET**

Piispankatu 3
20500 Turku 50
puh. 921 — 17 536

Henkilökunta:

Olavi Koivukangas, Ph.D., johtaja
VTL Ismo Söderling, tutkimussihteeri
HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistosihteeri
Yo.merk. Seija Sirkkiä, toimistoapulainen
Ekonomi Ritva Vehniäinen, kirjjanpitäjä
VTM Jouni Korkiasaari, tutkija
Valokuvaaja Kari Lehtinen

Valtuuskunnan pj.
Prof. Jorma Pohjanpalo
Hallituksen pj.
Prof. Vilho Niitemaa

**SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS
ADMINISTRATIVE BOARD OF THE INSTITUTE OF MIGRATION****1983**

Toim.joht. Tauri Aaltio
Toim.pääll. Alec Aalto
Prof. Erkki Asp
Tutk.joht. Timo Filpus
Hall.siht. Fredrik Forsberg
Prof. Lars Huldén
Prof. Vilho Niitemaa
VTM Ilkka Orkoma
Tutk.lait.joht. Aimo Pulkkinen
Dos. Tom Sandlund

Suomi-Seura r.y.
Ulkoasiainministeriö
Turun yliopisto
Työvoimaministeriö
Opetusministeriö
Helsingin yliopisto
Siirtolaisuusinstituutti
Turun kaupunki
Väestöliitto
Åbo Akademi

Kuva:
Joulutervehdykseksi lähetetty perhekuva USA:sta
(1910). (SI/A/0865/USA)

Foto:
A familial Christmas greeting from the U.S.A. to
the Old Country (1910). (SI/A/0865/USA)

Arnold R. Alanen

KAIVOSMIEHISTÄ MAANVILJELIJÖIHIN: SUOMALAISET SIIR- TOLAISET POHJOIS- TEN SUURTEN JÄR- VIEN ALUEELLA YHDYSVALLOISSA

“Suomalaiset ovat olleet yhtä uteliaita kuin Kolumbus” (Sven Tuuva 1878).

Niin absoluuttisesti kuin relativisesti mitattuna suomalaisten muutto Amerikkaan 1800-luvun ja 1900-luvun alun aikana ei saavuttanut sellaisia mittasuhteita kuin monissa muissa Euroopan maissa. Arvioiden mukaan vuosien 1864 ja 1914 välisenä aikana Amerikkaan muutti yli 300 000 suomalaista (Kero 1974). Sen sijaan esimerkiksi Saksasta lähti 5 880 000 siirtolaista, Italiasta 4 630 000, Irlannista 4 555 000 ja Ruotsista 1 210 000 (U.S. Department of Labor 1929). Jopa Norjasta, jonka väkiluku oli hieman pienempi kuin Suomen, siirtolaisia lähti yli kaksinkertainen määrä eli 696 000 (Qualey 1938).

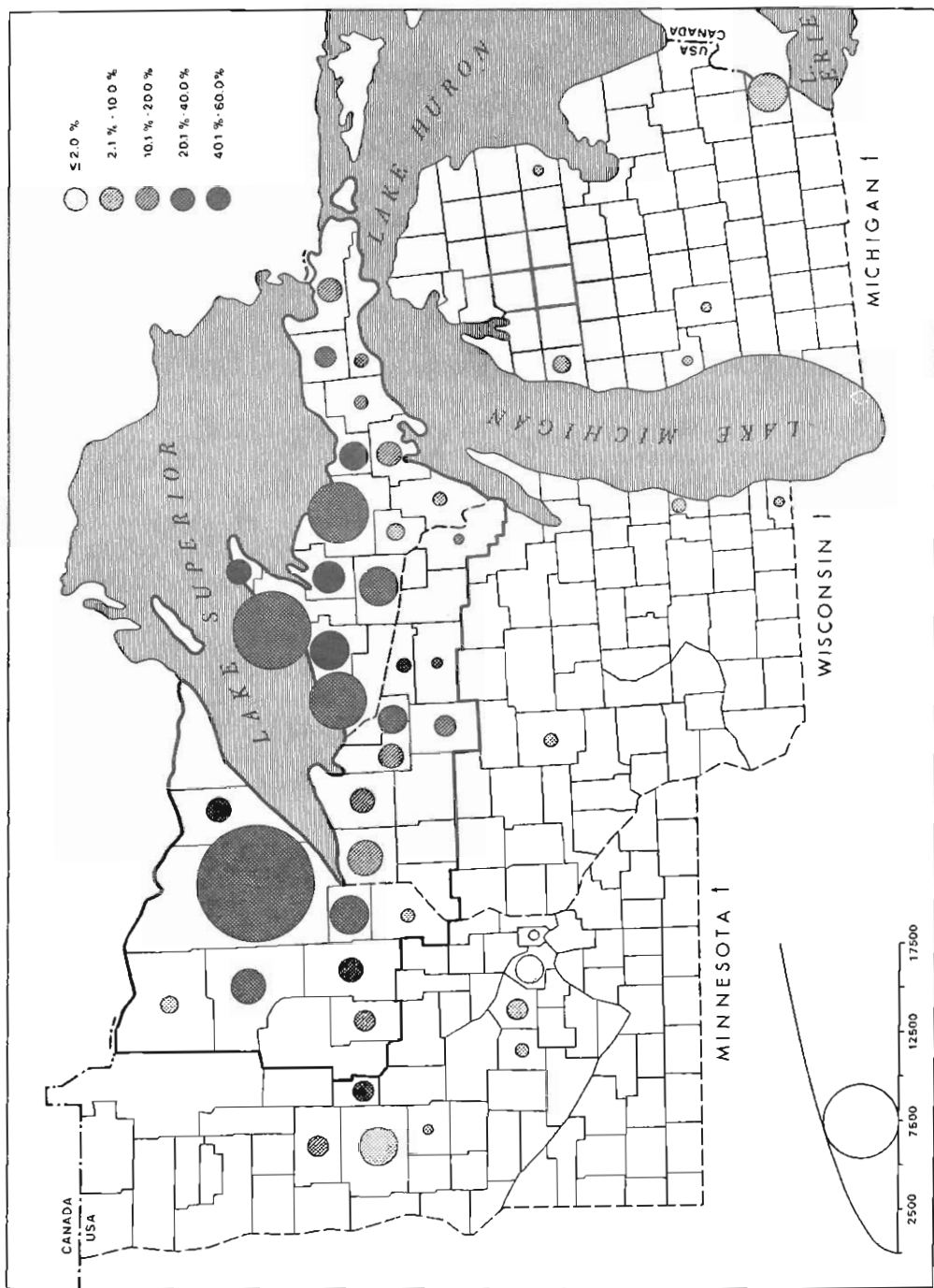
Suomalaisten muuton tekee kuitenkin mielenkiintoiseksi se, että huomattava osa siirtoväestä keskittyi tietyille alueille Uutta maailmaa. Varsinkin näillä alueilla suomalaisten vaikutus fyysiseen maisemaan ja sosiaaliseen elämään oli tuntuva.

1900-luvun alkuun tultaessa suomalais-syntyisen väestön määrä oli erityisen suuri useissa Yhdysvaltain Kanadaan rajoittuvissa pohjoisissa osavaltioissa (kuva 1). Idässä suurimmat suomalaiskeskittymät olivat Massachusettsissa, New Yorkissa ja Ohiossa, kun

Arnold R. Alanen, Department of Landscape Architecture, University of Wisconsin, Madison, Wisconsin 53706, U.S.A.

Tohtori Arnold R. Alanen on suorittanut arkkitehtuurin B.A:n ja maantieteen M.A:n ja Ph.D:n arvot Minnesotan yliopistossa. Hän toimii professorina maisema-arkkitehtuurin laitoksella Wisconsinin yliopistossa Madisonissa, jossa hänen pääasiallinen tutkimuksellinen ja opetuksellinen mielenkiintonsa kohdistuu maiseman ja suunnittelun historian maantieteellisiin tulkintoihin. Tämä artikkeli perustuu laajempaan tutkimukseen, joka käsitteli suurten kaivosyhtiöiden ja yhteisöjen suhteita pohjoisten Suurten järvien alueella. Opiskeluaikanaan tohtori Alanen työskenteli lukuvuoden 1968–69 Fulbright-stipendiaattina Helsingin yliopiston maantieteen laitoksella ja Teknillisen korkeakoulun arkkitehtuuriosastolla ja keväällä 1982 hän oli maantieteen laitoksella vierailevana professorina. Vuonna 1980 professori Alanen oli yksi 42 nuoresta, amerikkalaisesta yliopistotutkijasta, jotka saivat W. K. Kelloggin säätiöltä 3 vuoden apurahan tunnustukseksi tieteidenvälisestä tutkimustyöstään. Vastikään tohtori Alanen oli perustamassa Wisconsinin yliopiston julkaisemaa aikakauskirjaa, Landscape Journal, ja hän on myös lehden toinen toimittaja. Kumpatkin tohtori Alasen isovanhemmat muuttivat Suomesta (Pielisjärveltä, Nilsiästä, Parkanon ja Seinäjoelta) Minnesotaan 1900-luvun alussa. (Artikkeli on julkaistu laajempana Terra 94:3, 1982.)

Kuva 2. Suomessa syntynään väestön määrä ja prosenttiosuus siirtolaisten kokonaismäärästä Minnesotan, Wisconsinin ja Michiganin counteissa vuonna 1900 (ei koske counteja, joissa asuu vähemmän kuin 100 suomalaista). Tutkimusalue, pohjoisten Suurten Järvien alue, on merkitty karttaan mustalla, paksulla viivalla. Lähde: U.S. Census Office (1900).

Figure 2. Finland-born population and Finns as a percentage of the total foreign-born population in counties of Minnesota, Wisconsin and Michigan, 1900 (figures for counties with fewer than 100 Finns not shown). Area within the heavy black line delineates the Northern Great Lakes Region considered in this study. Source: U.S. Census Office (1900).

tus oli alkanut jo alueellisesti laajentua, sillä vuosina 1910-1920 suomalaisten määrä Michiganissa, Minnesotassa ja Wisconsinissa kasvoi hitaammin kuin koko Yhdysvalloissa ja pohjoisten Suurten järvien alueella suomalaisten määrä jopa hieman laski. Tästä huolimatta kolmannes Yhdysvaltojen suomalais-asutuksesta keskittyi edelleen tälle alueelle. Sen jälkeen kun eri maista Yhdysvaltoihin suuntautunut massasiirtolaisuus päättyi melko jyrkästi ensimmäisen maailmansodan jälkeen, myös suomalaissyntyisen väestön määrä alkoi vähetä, vuonna 1930 heitä oli 142 500, ja hajaantua Yhdysvaltojen eri osiin. Joka tapauksessa vielä vuonna 1930 Michiganissa, Minnesotassa ja Wisconsinissa asui 40 % Yhdysvaltoihin muuttaneista suomalaisista ja vaikka suomalaisten lukumäärä laski myös pohjoisten Suurten järvien alueella, he olivat jatkuvasti alueen suurin siirtolaisryhmä (U.S. Census Office 1900; U.S. Department of Commerce 1910, 1920, 1930).

Luonnollisesti tässä lyhyessä esityksessä ei ole mahdollista kuvata yksityiskohtaisesti niitä lukuisia ja usein monimutkaisia aiheita, jotka liittyvät suomalaisten siirtolaisten asutukseen ja toimintaan Yhdysvalloissa. Sen sijaan tavoitteena on tuoda esiin ja tarkastella lähteitä, joita maantieteilijä voi käyttää tutkiessaan Suomesta Amerikkaan suuntautunutta siirtolaisuutta. Samoin tarkastellaan lyhyesti ensimmäisten suomalaisten yhteisöjen muotoutumiseen vaikuttaneita prosesseja ja samalla kun selvitetään, millä tavoin lähinnä perinteisestä maatalousyhteisöstä lähtöisin oleva suomalaisväestö sopeutui ja tottui Uuden maailman nopeasti teollistuneeseen yhteiskuntaan, valotetaan myös "takaisin maalle" -liikkeen taustaa. Lopuksi kirjoituksessa luodaan katsaus uusimpaan aihetta käsittelevään tutkimukseen ja esitetään jatkotutkimuksen aiheita. Tutkimus keskittyy lähes yksinomaan suomalaisten siirtolaisten tärkeimpään kohdealueeseen, pohjoisten Suurten järvien alueeseen.

Muutto ja asettuminen kaivosyhteisöihin

Ensimmäiset pysyvät suomalaiset yhteisöt perustettiin Yhdysvaltoihin vuosina 1864-65,

jolloin muutamia kymmeniä suomalaisia muutti Minnesotaan ja Michiganiin Pohjois-Norjan kautta. Osa heistä asettui Etelä- ja Länsi-Minnesotan hedelmälliselle maanviljelysseudulle, jonka Yhdysvaltain hallitus oli juuri avannut maanviljelijöille. Osan värväsivät, mikäli vähäiseen lähdeainastoon on luottamista, Pohjois-Michiganista saapuneet agentit, jotka etsivät kuparikaivoksiin ammattitaitoista työvoimaa niiden miesten tialle, jotka olivat lähteneet taistelemaan Yhdysvaltojen sisällissotaan. Suomalaiset, jotka osallistuivat tähän ensimmäiseen muuttoliikkeeseen, olivat alkujaan muuttaneet Pohjois-Norjaan työskennelläkseen juuri kuparikaivoksissa, joten heillä oli Michiganin kaivoksissa tarvittava ammattitaito (Ilmonen 1923; Kolehmainen 1946; Holmio 1967).

Kun tieto Michiganin Kuparisaaren (Copper Country) tarjoamista työnsaantimahdollisuuksista kiiri Suomeen, muuttokuume levisi Tornionjokilaaksoon ja edelleen Pohjois- ja Länsi-Suomeen. 1880-luvulle tultaessa siirtolaisuus oli kasvanut massaliikkeeksi Oulun ja Vaasan lääneissä, Turun ja Porin läänin pohjoisilla alueilla sekä Ahvenanmaalla. Jo 1900-luvun alkuun mennessä siirtolaisuus alkoi vilkastua merkittävästi myös Turun ja Porin läänin keski- ja eteläosissa, Hämeen, Uudenmaan, Mikkelin, Kuopion ja Viipurin lääneissä.

Siirtolaisten rekrytointialueen laajentumiseen liittyi heidän määränsä huomattava kasvu. Kun ennen vuotta 1887 Yhdysvaltoihin oli muuttanut noin 21 000 suomalaista, vuosina 1887-92 lähtijöiden määrä oli yli 40 000. Vuosina 1892-1914 peräti 264 000 suomalaista siirtyi Yhdysvaltoihin. Kaikista muuttajista hieman alle puolet lähti Vaasan läänistä ja erityisesti Etelä-Pohjanmaalta (Toivonen 1963; Kero 1974). Luonnollisesti osa suomalaisista, ehkä noin 60 000, palasi takaisin kotimaahan (Virtanen 1979 b).

Saavuttuaan Michiganin Kuparisaaren suomalaiset siirtyivät edelleen kuudelle raudantuotantoalueelle: Marquetteen, Menomineen, Gogebiciin, Vermilioniin, Mesabiin ja Cuyunaan, jotka kaikki perustettiin 1800-luvun puolivälin ja vuoden 1911 välisenä

aikana. Suomalaisen väestön lisäys koko kaivosalueella oli erityisen suuri 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Alkuperäisten väestökirjojen yksityiskohtainen läpikäynti osoitti, että vuonna 1870 alueen kaivoskaupungeissa asui vain 20 suomalaissyntyistä henkilöä.² Osa suomalaisista oli luonnollisesti merkitty syntyneiksi Norjassa ja Ruotsissa, mutta kaiken kaikkiaan suomalaisten lukumäärä tuskin ylitti 100-150 henkilöä. Vuoteen 1880 mennessä suomalaisperäisen väestön määrä oli kasvanut noin 875 henkilöön ja mukaanlaskien norjalaisiksi ja ruotsalaisiksi luetut suomalaiset, kaivoskaupungeissa asui noin 1200-1500 suomalaista. Kun suomalaiset muodostivat vuonna 1880 seitsemänneksi suurimman ulkomaalaisryhmän, vuoteen 1900 mennessä suomalaiset olivat selvästi suurin väestöryhmä kaivosalueella (kuva 3). Vaikka jokainen suuri siirtolaisryhmä irlantilaisia lukuunottamatta kasvoi ainakin jossain määrin vuosien 1880 ja 1900 välisenä aikana, suomalaisten lukumäärän lisäys sai muiden kasvun näyttämään mitättömältä. Kaiken kaikkiaan alueella asui vuonna 1900 noin 20 000 suomalaissyntyistä henkilöä.

Kun tarkastellaan yksityisiä kaivosalueita, suomalaisia oli erityisen paljon Kuparisaarella ja Marquetten, Gogebicin ja Mesabin rautamalmialueilla. Vermilionissa vain itävaltalais-unkarilaiset, lähinnä eteläslaavit, muodostivat jossain määrin suuremman ryhmän kuin suomalaiset, kun taas Menomineessa ruotsalaiset olivat suurin ryhmä. Myös monissa muissa huomattavissa kaivoskaupungeissa suomalaiset olivat suurin ulkomaalaisryhmä. Michiganissa tällaisia yhteisöjä olivat

Calumet, Laurium, Negaunee, Crystal Falls, Wakefield, Bessemer ja Ironwood, kun taas Minnesotan malmivyöhykkeellä suomalaisuus näkyi selvästi Soudanissa, Virginiassa, Evelethissä, Spartassa, Biwabikissä ja Hibbingissä. Kaikkiaan kaivosyhteisöjen väestöstä oli vierasperäisiä noin 40 % ja kun vielä Yhdysvalloissa syntyneet lapset otetaan huomioon, on luonnollista, että pohjoisten Suurten järvien malmialueella heijastui Euroopan kansojen ja kulttuurien monenkirjaisuus. Yksinomaan Mesabi Rangen alueella saattoi 1900-luvun alkuvuosikymmeninä kuulla puhuttavan 35 erilaista kieltä ja murretta (Syrjämäki 1940).

Olut yhteisöissä ja kaivoksissa

Koska suomalaiset yleensä saapuivat kaivosalueille varattomina, he asettuivat tavallisesti asumaan vuokralaisina yhtiöiden rakentamiin taloihin. Yhtiöiden suomalaisille ja yleensä siirtolaisille rakentamille yhteisöille oli ominaista yksitoikkoinen asemakaava, samankaltaiset talot ja perkaamaton ympäristö (kuva 4). Erään lehden kirjeenvaihtaja kuvasi Kuparisaarta toteamalla: "ei maiseman eikä mitään maan korjausta ole tehty; mustat kannot ovat ympärillämme" (Amerikan Suomalainen Lehti 1883). Hyvin samanlaisen kuvan antoi Syrjämäki Minnesotan kaivosyhteisöistä.

"...synkkiä, hylättyjä asumusryhmiä sekamelskassa lähellä kaivoksia. Niiden takana levittäytyivät avoimet ja synkät kaivoskuilut ja louhokset, kaatopaikat, rautatiekiskot, puiden kannot ja kivenlohkareet" (Syrjämäki 1940, käännös).

Maahanmuuttaneet kaivosmiehet saattoi-

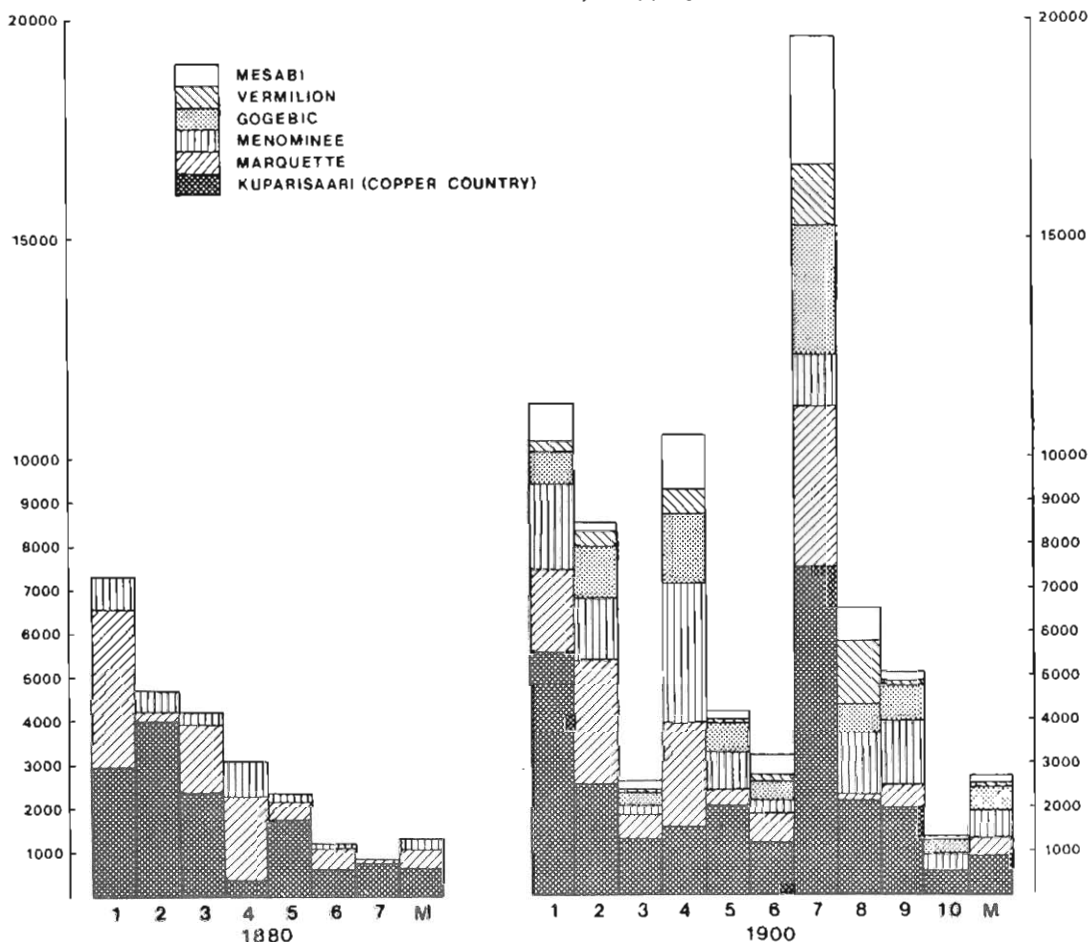
2 Vaikka ennen vuotta 1900 julkaistuissa väestötilastoissa suomalaiset luettiin venäläisiin (kts. nootti 1), on mahdollista, kuten tässä tutkimuksessa on tehty, selvittää suomalaissyntyisen väestön määrä tietyllä alueella. Tällöin joudutaan kuitenkin hyvin aikaavieviin laskutoimituksiin, sillä tutkijan on käytävä alkuperäiset väestökirjat läpi henkilö henkilöitä. (Vuodelta 1890 väestön tarkkaa määrää ei ole edes mahdollista selvittää, koska käytännöllisesti katsoten kaikki tältä vuodelta peräisin olevat alkuperäiset väestökirjat ovat tuhoutuneet tulipalossa). Samalla kun suomalaiset taulukoitiin erik-

seen vuonna 1900 ja sen jälkeen julkaistuissa väestötilastoissa, eri siirtolaisryhmien lukumääristä annettiin tietoja vain laajoilta alueilta: counteistä, valtioista ja suurimmista kaupungeista. Jos halutaan saada selville siirtolaisten lukumäärä pienemmillä alueilla, edessä on jälleen alkuperäisten väestökirjojen läpikäynti henkilö henkilöitä. Väestötiedot vuodelta 1910 ja sen jälkeen eivät vielä ole tutkijoiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden käytettävissä, sillä näiden tietojen salassapitoaika on yleisesti 70-80 vuotta.

vat toisinaan rakentaa omat talonsa yhtiön omistamalle maalle. Eräs näin muodostunut, lähinnä suomalaisten asuttama, enklaavi nousi Palmeriin (Mich.) 1890-luvun alussa (kuva 5). Yhteisö on mielenkiintoinen Vanhan ja Uuden maailman yhteensulautuma. Huolimatta siitä, että Palmer sijaitsi vain kävelymatkan päässä kaivoksen mahtavista laitteista, sen korviahuumaavasta metelistä ja tarkkaan punnitusta ajankäytöstä, sen suomalaiset asukkaat toimivat aivan kuten vanhassa kotimaassaan. He raivasivat hirsimajojensa

läheisyydestä palan maata puutarhaksi ja niityksi ja rakensivat myös pienen navetan yhtä tai kahta lehmää varten. Karjan yhteislaidun saatiin läheisiltä yhtiön mailta.

Koska yhtiöt omistivat kaivosyhteisöjen maat ja usein vielä niiden rakennuksetkin, ne saattoivat hyvin tarkasti valvoa ja rajoittaa työläisten elämää. Kapakoita tai muita "paheita" ei sallittu ja tietynlaiset käyttäytymismuodot, kuten usein toistunut juopotelu ja räyhääminen sekä ennen kaikkea jäsenyys jossain yhtiön toimet kyseenal-

Kuva 3. Siirtolaisten määrä pohjoisten Suurten järvien alueen kaivosyhteisöissä vuosina 1880 ja 1900. 1800-luvun kahden viimeisen vuosikymmenen aikana suomalaisista tuli alueen suurin siirtolaisryhmä. Synnyinmaa: 1) Kanada, 2) Englanti, 3) Irlanti, 4) Ruotsi, 5) Saksa, 6) Norja, 7) Suomi, 8) Itävalta (enimmäkseen eteläslaaveja), 9) Italia, 10) Puola, M) Muut maat. Lähde Original U.S. Census manuscripts 1880, 1900.
 Figure 3. Foreign-born population in mining communities of the Northern Great Lakes Region, 1880 and 1900. During the last 20 years of the nineteenth century, the Finns emerged as the largest immigrant group in the region. Country of birth: 1) Canada, 2) England, 3) Ireland, 4) Sweden, 5) Germany, 6) Norway, 7) Finland, 8) Austria (mostly southern Slavs), 9) Italy, 10) Poland, M) Other countries, Source: Original U.S. Census manuscripts 1880, 1900.

Kuva 4. Kun ensimmäiset suomalaiset ja muut siirtolaiset saapuivat pohjoisten Suurten järvien alueen malmi-alueille, he joutuivat usein elämään yhtiöiden monotonisissa, kaavamaisesti järjestetyissä ja tiukasti kontrolloiduissa yhteisöissä. Lähde State Archives, Michigan Department of State, Lansing, Michigan.

Figure 4 When they first arrived in the mining areas of the Northern Great Lakes Region, Finns and other immigrant groups often lived in stark and rigidly organized and controlled company communities. Source: State Archives, Michigan Department of State, Lansing, Michigan.

siksi saattaneessa työväenyhdistyksessä, katsottiin riittäväksi syyksi yhteisöstä karkoitamiseen. Tämän vuoksi monet suomalaiset saatuun kootuksi riittävästi rahaa ostivat tai rakensivat itselleen talon johonkin suurempaan kaivosyhteisöön, kuten Hancockiin, Ironwoodiin tai Hibbingiin, jossa he saattoivat viettää itsenäistä elämää vapaina yhtiöiden holhouksesta (Virtue 1909; Alanen 1979).

Pian Yhdysvaltoihin saapumisensa jälkeen suomalaiset alkoivat luoda omia järjestöjään. Ensimmäinen osoitus suomalaisten siirtolaisten pyrkimyksestä yhteistoimintaan oli luterilainen seurakunta, jonka suomalaiset perustivat yhdessä norjalaisten ja ruotsalaisten kanssa vuonna 1867 Quincyn kaivosalueelle lähelle Hancockia (Mich.). Toinen fennoskandinaavinen kirkko perustettiin nopeasti tämän jälkeen läheiseen Calumetiin, yhtei-

söön, josta pian tuli 1800-luvun amerikkalais-suomalaisten "pesäpaikka". 1870-luvulla Calumetissa ja sen lähiympäristössä asuneet suomalaiset perustivat niin Amerikan ensimmäisen laestadiolaisen kirkon kuin ensimmäisen suomenkielisen kansakoulun, ensimmäisen sanomalehden ja ensimmäisen keskinäisen avun järjestön, "Calumetin suomalaisen apuyhtiön". Järjestö pyrki auttamaan perheitä, joiden huoltajat olivat kuolleet tai vammautuneet kaivosonnettomuuksissa (Amerikan Suomalainen Lehti 1879 a, Hirvonen 1920). Muut suomalaiset yhteisöt seurasivat pian calumetilaisten esimerkkiä ja loivat sekä omia vastaavia järjestöjä että uusia järjestöjä.

1880-luvulla syntyivät ensimmäiset raittiusseurat, joiden tarkoituksena oli vähentää suomalaisten siirtolaisten kohtuuttoman kovanäköistä juopottelua. Suomenkielisissä

kirjeenvaihtajan uutinen eräästä Crystal Fallsissa (Mich.) sijaitsevasta kaivoksesta: "... on viime aikoina loukkaantunut mies joka päävä jotenken sen ovat kaikki miehet pelosta jättäneet" (Uusi Kotimaa 1897). Eikä olot syvällä kuparikaivoksissa olleet yhtään sen paremmat:

"Muutamat miehet voivat kuitenkin kestää pitkiä aikoja tätä turmiollista ilmaa ja äkillistä ilmaan vaihetusta, saamatta mitään turmiota terveydellensä mutta muutamat menettävät jo parissa kolmessa vuodessa terveytensä, ja ylipäättään kuparin kaivajat eivät ole mitään terveitä, eikä terveen näköisiä miehiä" (Amerikan Suomalainen Lehti 1879b).

Suomenkielisten sanomalehtien usein toistuneet uutiset kuolonuhreja vaatineista onnettomuuksista muodostivat sivut kirjaan, joka kuvasti suomalaisten maksamaa korkeaa hintaa osallistumisestaan Yhdysvaltain teollisuusmahdin perusteiden luomiseen: vuonna 1887 12 suomalaista kuollut Ishpemingin (Mich.) kaivoksissa; vuonna 1902 12 suomalaista kuollut 13 henkeä vaatineessa onnettomuudessa Negauneessa (Mich.); vuosien 1900 ja 1903 välisenä aikana Houghton Countyn (Mich.) kuparikaivoksissa yhteensä 146 kuolemaan johtanutta onnettomuutta; ad infinitum... (Aamurusko 1888; Amerikan Uutiset 1902; Amerikan Suometar 1903). Vaikka seuraavat kaksi onnettomuutta tapahtuivat pohjoisten Suurten järvien alueen ulkopuolella Kalliivuorten alueella, ne vaikuttivat myös tämän alueen, kuten koko amerikkansuomalaisen väestön mielialoihin. Vuonna 1900 Scofieldissä (Utah) tapahtuneessa onnettomuudessa kuoli 63 suomalaista ja kolme vuotta myöhemmin Hannahissa (Wyoming) hiilikaiivoksen räjähdys vaati 96 suomalaisen kaivosmiehen hengen (Amerikan Sanomat 1903; Kolehmainen & Hill 1951; Yli-Jokipii 1971).

Yhteisöjen ja yhtiöiden virkailijoiden mukaan tällaisten onnettomuuksien syynä oli useimmiten sattuma tai siirtolaisten varomattomuus. Tämä puolestaan johtui heidän kielitaidottomuudestaan ja tottumattomuudestaan uudenaikaiseen kaivosteknologiaan. Kun 10 kaivosmiestä kuoli dynamiittiräjäh-

dyksessä Hibbingissä (Minnesota) vuonna 1900, paikallinen sanomalehti kirjoitti, että tällaisia onnettomuuksia tapahtui kaikilla teollisuudenaloilla. Lehden mukaan yhtiötä ei tule syyttää väistämättömistä onnettomuuksista, jollei sen voida katsoa syyllistyneen työntekijöiden turvallisuuden laiminlyömiseen. Viikkoa myöhemmin paikallinen kuoleman syyntutkimuslautakunta vapautti yhtiön syytteistä (Hibbing Tribune 1900). Siirtolaisen kuollessa kaivosonnettomuudessa, englanninkieliset lehdet kertoivat toisinaan vain uhrin kansallisuuden (suomalainen, "finlander" (vert. ruotsalainen, "svenski"), serbialainen, italialainen jne.), ja kun nimi mainittiin, yksityiskohdat esitettiin kirjaimellisesti, tunteellisuudesta tai kiitollisuudenvelasta ei näkynyt häivääkään:

"Matt Andersson, suomalainen kaivosmies, jonka kallon malmikimpale mursi kaksi viikkoa sitten, kuoli torstaina. Hän oli 45-vuotias, nainut mies, jolta jäi vaimo ja perhe vanhaan maahan" (Hibbing Sentinel 1894).

1900-luvun alussa saapuneiden siirtolaisten joukossa oli useita, jotka eivät enää nöyrästi tyytyneet kaivosyhteisöissä vallitseviin olosuhteisiin. He alkoivat arvostella yhtiötä työn vaarallisuudesta ja ahdistavasta henkisestä kontrollista. Mikään muu tämän alueen siirtolaisryhmistä ei aiheuttanut ja järjestänyt lakkoja ja työselkkauksia niin paljon kuin suomalaiset. Kun suomalaisia oli aikaisemmin ylistetty heidän halukkuudestaan ja kyvykkyydestään suoriutua vaikeista ja vaarallisista töistä, radikaali liikehdintä sai luonnollisesti yhtiöiden virkailijoiden ja lähes kaikkien yhteisöjen johtajien ankaran tuomion. Eräs vermilionilaisen yhtiön edustaja totesi, että suomalaisia tarvittiin kaivoksissa, "koska he olivat hyviä työntekijöitä, miehiä, jotka kykenevät raskaaseen työhön, mutta... he ovat myös hankaluuksien synnyttäjiä ja luokkakuntaa, johon ei voi luottaa". Eräs mesabilainen viranomainen puolestaan kokosi käsityksensä väitteeseen, että "vanhojen suomalaisten joukossa oli useita hyviä, pystyviä miehiä, mutta nuoret sen sijaan ja varsinkin ne, jotka ovat saaneet hiukan koulutusta, ovat pahimman luokan häirikkö-

jä ja agitaattoreita” (U.S. Immigration Commission 1911).

Kun lakot epäonnistuivat ja yhtiöt kiel-
täytyivät tunnustamasta ammattiyhdistyk-
siä, joita kaivosmiehet olivat yrittäneet pe-
rustaa, aktiivisimmat ja tiedostaneimmat
työväenliikkeen kannattajat joutuivat mus-
talle listalle. Esimerkiksi vuosi Mesabissa
1907 järjestettyjen suurten lakkojen jälkeen
alueen suurin kaivosyhtiö oli vähentänyt
työvoimastaan 750 suomalaista. Suomalai-
set olivat ainoa siirtolaisryhmä, jonka työs-
säolevien osuus oli vähentynyt vuoden aika-
na (Virtue 1909). Työttömiksi joutuneiden
suomalaisten oli joko löydettävä töitä muilta
alueilta tai muista ammateista. Aivan kuten
Aleksis Kiven Seitsemän veljestä vetäytyivät
metsään pakoon yhteiskunnan ylivoimaisel-
ta tuntuvia paineita, heidän amerikansuo-
malaiset hengenheimolaisensa etsivät usein
turvapaikkaa pohjoisten Suurten järvien kau-
kaisilta takamailta. Siellä he alkoivat hankkia
elantonsa maanviljelijöinä ja maatyöläisinä.

Takaisin maalle!

1900-luvun alussa mustille listoille joutu-
neet kaivosmiehet eivät olleet ainoat suoma-
laiset, jotka vaihtoivat asuinpaikkaa Ameri-
kassa. Maassamuutto alkoi tosiasiallisesti he-
ti, kun ensimmäinen suomalainen oli astunut
Amerikan kamaralle. Vaikka 1800-luvun
suomalaiset uudisasukkaat yleensä hyväksyi-
vät kaivosyhteisöjen olot ilman sen suurem-
pia protestointeja, monet paljastivat halutto-
muutensa kaivostöihin – ja samalla myös
ehtymättömän maannälkensä – ryhtymällä
maanviljelijöiksi Etelä- ja Länsi-Minnesotaan.
Eräillä ensimmäisistä siirtolaisista oli onni
matkassaan, sillä he saivat valtion myöntä-
män ilmaisen, yleensä 65 hehtaarin suurui-
sen uudisasutustilan Etelä- ja Länsi-Minneso-
tan viljavilta mailta. ”Eikös tunnu kummalta
kun maata annetaan ilman, eikä myydä ra-
halla!” laushti eräs kiitollinen maanviljelijä
(Amerikan Sanomat 1898). Niiden siirto-
laisten, joihin Lars Levi Laestadiuksen sanan-
julistus oli tehnyt vaikutuksen, oli puoles-
taan myös helppo yhtyä hänen käsitykseensä

yksinkertaisen elämän ihanuudesta vastapai-
nona kaupunkielämän turmiollisuudelle.
Maallemuuttoon ei houkutellut vain se,
että maaseudulla jokaisella oli mahdollisuus
säilyttää vanha uskontonsa, kielensä ja elä-
mäntapansa, vaan se, että jokaisesta saattoi
todella tulla maanomistaja. ”Onnellisin on
se”, erään vuodelta 1888 olevan julkaisun
mukaan, ”joka saa työskennellä omalla maa-
tilallaan” (Aamurusko 1888).

Koska suomalaisten siirtolaisten pääosa
saapui vasta 1800-luvun lopulla ja 1900-lu-
vun alussa, maanviljelijöiksi tähtäävät suo-
malaiset joutuivat yleensä sijoittumaan alu-
eille, jotka olivat Yhdysvaltain mittapuun
mukaan hyvin marginaalisia, kuten pohjois-
ten Suurten järvien alueelle. Kaikkialla
uudisraivaajat kohtasivat vakavia esteitä.
Vuotuinen 90-120 päivän kasvukausi oli tun-
tuvasti lyhyempi kuin Yhdysvaltojen maan-
viljelysalueilla yleensä, vain noin puolet
alueen glasigeenisestä, podsolisoituneesta
maannoksesta oli edes kohtuullisen hedel-
mällistä viljeltäväksi ja ennen kuin maan vil-
jeleminen saattoi edes alkaa, toivorikas
maanviljelijä oli vaarassa taittaa selkänsä
raivatessaan maata tiheiköistä, kannoista
ja kivenmurikoista (Reed 1920; Internatio-
nal Association of Agricultural Economists
1969; Alanen 1981 b). Eräs vanha viljelijä
muisteli uudisraivauksen alkuvuotia:

Varhaiskevällä, kun lumi vielä peitti maan,
koko perhe ryhtyi raivaamaan tiheikköä. Me
poistimme kivet ja hävitimme kannot. Me ra-
kensimme aidat kivistä ja kannoista. Toisena
vuotena me saatoimme näyttää maailmalle
3 eekkerin (1.2 hehtaarin) laajuisen peruna-
pellon. Jokainen työskenteli niin kovasti kuin
ihminen saattaa työskennellä” (Doby 1960,
käännös).

Jopa niillä pohjoisten Suurten järvien alu-
eelle sijoittuneilla suomalaisilla viljelijöillä,
jotka saivat valtion myöntämän uudisasutus-
tilan, oli huomattavasti enemmän vaikeuksia
voitettavanaan kuin heidän edeltäjillään, jot-
ka saivat maata Minnesotan preeria-alueelta.
Valtiontilan saaneilla oli viidestä seitsemään
vuoteen aikaa näyttää, että he kykenivät rai-
vaamaan osan maasta tai ainakin rakenta-

maan tarkoituksenmukaisen talon. Aivan minimaaliset saavutukset eivät riittäneet, vaan tilan tuli tarjota edellytykset normaalille perhe-elämälle. Arviointi, joka koskee 25 Minnesotan ja Wisconsinin pohjoisosissa valtiontiloilla asunutta suomalaista, osoittaa, että uudisraivaajat olivat saaneet keskimäärin 53 hehtaaria maata. Ensimmäisten viiden ja seitsemän vuoden aikana he olivat kuitenkin kyyneet raivaamaan keskimäärin vain 3,38 hehtaaria, siis 0,6 hehtaaria vuodessa. Saman ajanjakson kuluessa keskivertotilallinen oli pystyttänyt viidestä kuuteen rakennusta: perinteiset tuvan, navetan, tallin, saunan, perunakellarin ja ladon. Saadessaan maapalstaansa virallisen omistusoikeuden hän oli noin 42 vuoden ikäinen (Alanen 1981 b).

Joskus uudisviljelijät syyllistyivät virhearviointeihin valitessaan maapalstaansa. Näin kävi erälle suomalaiselle, joka nopeasti totesi, että hänen 16 hehtaarin palstansa "kärsitti vain pienen osan ylävää maata, muuten se oli alavaa ja soista ja täysin sopimatonta maanviljelyyn" (lainaus Alanen 1981b).

Kahdeksassa kuukaudessa hän oli luopunut oikeudestaan maahan.

Ne maannälkäiset siirtolaiset, jotka eivät onnistuneet saamaan valtion uudisasutustilaa, joutuivat turvautumaan rautatie- ja puutavarayhtiöihin sekä maakauppiaisiin, jotka innokkaasti myivät omistamiaan maapalstoja. Mahdollisia ostajia yritettiin houkutella vetoavin sananparsin, kuten erään tunnetun suomalaisen maakauppiaan mielilause osoittaa: "Kun Jumala halusi tehdä ihmisen täysin onnelliseksi, hän pani hänet maatilalle" (Jasberg 1913).

Oli sitten kysymys Jumalan johduksesta tai kaivosyhtiöiden mustista listoista, ei ole epäilystäkään siitä, etteikö maanviljelys olisi ollut tavoite, johon monet suomalaiset, erityisesti Minnesotassa, Michiganissa ja Wisconsinissa, pyrkivät. Vaikka yksinomaan pohjoisten Suurten järvien aluetta koskevia tilastotietoja ei ole saatavilla, osavaltioita ja koko Yhdysvaltoja kuvaavat luvut antavat monia viitteitä amerikansuomalaisten maataloustoiminnasta (taulukko 1). Esimerkiksi 1940-luvulle tultaessa 43 % Minnesotassa,

Taulukko 1. Suomalaissyntyisen väestön jakaantuminen maaseutu- ja kaupunkialueille Michiganissa, Minnesotassa, Wisconsinissa ja koko Yhdysvalloissa vuonna 1940. Lähde U.S. Census 1940.

Table 1. Distribution of the Finland-born population in rural and urban areas of Michigan, Minnesota, Wisconsin, and the United States, 1940. Source: U.S. Census 1940.

Alue Area	Maaseudulla maanviljelijöinä Rural farm		Maaseudulla ei- maanviljelijöinä Rural non-farm		Kaupungeissa ^x Urban		Yhteensä Total	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Michigan	7789	36,8	5828	27,6	7534	35,6	21151	100,0
Minnesota	9314	46,2	3081	15,3	7757	38,5	20152	100,0
Wisconsin	2751	58,3	660	14,0	1304	27,7	4715	100,0
Yhteensä/Total	19854	43,1	9569	20,8	16595	36,1	46018	100,0
Koko Yhdysvallat/ Entire United States	32284	27,5	21167	18,1	63759	54,4	117210	100,0

x Kaupungeissa, joissa on 2500 asukasta/Persons living in towns or cities with 2500 or more residents.

Michiganissa ja Wisconsinissa asuvista suomalaisista eli maataloilla, vastaava luku koko Yhdysvaltojen kohdalla oli vain hieman yli 27 %. Esityisesti Wisconsinissa, jossa kaivokset tarjosivat huomattavasti vähemmän työpaikkoja kuin Minnesotassa ja Michiganissa, hyvin suuresta osasta suomalaisia tuli maanviljelijöitä. Noin 58 % koko Wisconsinin suomalaissyntyisestä väestöstä työskenteli 1940-luvulla maataloilla, arvo on suurempi kuin millään muulla siirtolaisryhmällä tämän valtion alueella (United States Census 1940; Kolehmainen & Hill 1951).

Kun kaivoskaupungeissa asuvia suomalaisia syytettiin usein juopottelusta, tappeluista ja radikalismista, maanviljelijöinä suomalaisia arvostettiin ja ylistettiin. Viisi vuotta sen jälkeen kun katkeran kaivoslakon johtajina ansioituneita suomalaisia oli kurikoitu ankaresti eräässä Kuparisaaren sanomalehdessä, sama lehti ylisti alueen suomalaisia maanviljelijöitä:

”Hän toi mukanaan karaistuneen miehisyytensä, maanrakkauden, kaipuun omistaa oma maapalsta. Ja hän kävi käsiksi tähän raiskattuun maahan, rohkeudella, joka hakee vertaistaan. Ehkä hän ei tiennyt muusta kuin heinänteosta ja perunanviljelyksestä. Hän käänsi tämän arvottoman, kantoisen maan oivalliseksi maatalousmaaksi. Hän on tehnyt yhteiskunnan hyväksi niin paljon, että vain harvat voivat sen ymmärtää”: (Houghton Sunday Minig Gazette 1919, käännös).

Koillis-Minnesotassa sijainneen maatalouskoelaitoksen johtaja, joka oli työskennellyt 10 vuotta suomalaisten kanssa, oli yhtä ylennettyä kehuissaan: ”Suomalainen maanviljelijä on todellinen insinööri. Hänen kykynsä rakentaa ei vain rakennuksia vaan monenmoisia tarvekaluja on auttanut häntä selviytymään vaikeuksista, joihin muut ovat sortuneet” (Thompson 1953). Erään suuren levikin omanneen amerikkalaisen aikakauslehden toimittajan väitteeseen, että suomalaiset näyttävät selviytyvän parhaiten siellä missä olosuhteet ovat heikoimmat, yhtyi vuonna 1930 myös tunnettu maantieteilijä Derwent Whittlesey. Hänen mukaansa vain suomalaiset kykenivät näyttämään, että maanviljelys oli ylipäätään mahdollista niin huonoissa

olosuhteissa (Hodges 1912). Jospa vain suomalaisten taloudellisuus olisi tартtuvaa, totesi eräs kohtelias huomioitsija, siitä voisi tulla arvokkain amerikkalainen luonteenpiirre (Kolehmainen).

Epäilemättä suomalaiset maakauppiat ja sanomalehtimiehet sekä amerikkalaiset huomioitsijat olivat aivan liian romanttisia ja optimistisia ylistäessään ”takaisin maalle”-prosessia. Varsinkin kun ottaa huomioon vaikeat olosuhteet ja sen ankarat raadannat, jota leivän saaminen erämaasta vaati. Joka tapauksessa kymmenet tuhannet amerikkalais-suomalaiset ansaitsivat elantonsa maanviljelijöinä yksinomaan pohjoisten Suurten järvien alueella. Ehkä useimmat amerikkalaiset ja muut siirtolaiset uskoivat, että alue oli sopimaton maanviljelyyn, mutta suomalaiset, erään uudisraivaajan mukaan, eivät hyväksyneet tällaista näkemystä, koska kotimaahan jääneet: ”leipää saivat vielä karumasta ja pohjoisempaan auringoin linjaa” (Amerikan Suometar 1914).

Johtopäätökset

Vaikka suomalaisten muuttoliike ei saavuttanut sellaisia mittasuhteita kuin useiden muiden Euroopan kansakuntien, heidän toimintansa Yhdysvalloissa on viime aikoina alkanut kasvavassa määrin herättää sekä tutkijoiden että lukevan yleisön huomiota. Osa tästä mielenkiinnosta selittyy amerikkalaisien ihastuksesta sellaisiin kulttuurien erityispiirteisiin kuin saunaan ja etevään hirsirakennustekniikkaan. Mutta pääasiallisena syynä on kuitenkin ollut se kasvava kiinnostus, joka on kohdistunut suomalaisten panokseen uuden kotimaan sosiaaliseen ja taloudelliseen elämään. Kiinnostus alkoi viritä 1970-luvulla, jolloin historioitsijat ja muut tutkijat koettivat päästä selviytyen jokaisen siirtolaisryhmän erityisvaikutuksesta Yhdysvaltain kehitykseen. Kun aikaisemmassa tutkimusperinteessä oli korostettu vierasperäisen väestön vakaata ja suhteellisen nopeaa assimilointumista Amerikan sulatusuunissa, uusissa selivityksissä on voitu osoittaa, että Vanhalta mantereelta saapuneet siirtolaiset usein säi-

lyttivät osan instituutioistaan ja tavoistaan lähes muuttumattomina ja kehittivät uusia organisaatioita, jotka perustuivat kansalliseen identiteettiin. Amerikkalaisen yleisön vihkiytyminen näihin teemoihin oli yhteydessä "Juuret"-ilmiöön; jokaisen tuli päästä selville omasta etnisestä perinnöstään ja taustastaan. Nykyisin on yleisesti tunnustettu, että Amerikka on ollut ja tulee olemaan tyyppillinen pluralistinen yhteiskunta, joka koostuu kulttuurien ja vähemmistöjen monenkirjavasta sekoituksesta.

Tähänastisessa tutkimuksessa on päähuomio kohdistettu merkitykseen, joka suomalaisilla on ollut osuustoiminnallisten yhdistysten, työväenyhdistysten ja ammattiliittojen perustamisessa. Koska suomalaiset keskittyivät pääasiassa melko harvoille alueille Yhdysvalloissa, on luonnollisesti koettu myös tärkeäksi ja mielenkiintoiseksi selvittää heidän toimintansa näillä alueilla. Huomattavin näistä siirtolaiskeskittymistä ja tämän tutkimuksen kohdealue oli Pohjoisten Suurten järvien alue Michiganin, Minnesotan ja Wisconsinin pohjoisosissa. Tällä alueella suomalaiset työskentelivät lukuisissa eri ammateissa, kuten kirvesmiehinä, kalastajina, radanrakentajina jne. Mutta kaksi ylivoimaisesti suurinta ammattiryhmää olivat kuitenkin kaivosmiehet ja maanviljelijät. Vaikka ainoat ammattitaitoiset kaivosmiehet suomalaisen siirtoväen joukossa olivat ne vuoden 1864-65 muuttajat, jotka olivat tehneet kaivostöitä Pohjois-Norjassa, tämä ryhmä toimi alkujoukkona monille tuhansille suomalaisille, jotka olivat valmiit työskentelemään kaivosmiehinä Yhdysvalloissa.

Huolimatta tottumattomuudestaan vaikeaan ja vaaralliseen kaivostyöhön suomalaiset saavuttivat nopeasti ahkerien ja tuottavien kaivosmiesten maineen. Samaan aikaan suomalaisia oli kuitenkin myös karkoitettu kaivoskaupungeista, aluksi juopottelujen ja tapeluiden vuoksi ja myöhemmin rangaistukseksi lakkoihin osallistumisesta ja niiden johtamisesta. Nykyisin voidaan kuitenkin todeta, että ne yleistävät lausunnot, jotka aikaisemmin yksinkertaisesti leimasivat suomalaiset juopoiksi ja radikaaleiksi, ovat riit-

tämättömiä, kun niitä tarkastellaan laajaa sosiaalista ja historiallista taustaa vasten. Suurin osa sosiaalisesti vastuuttomana pidetystä käytöksestä saattoi esimerkiksi johtua kaivosalueiden ja -yhteisöjen luonteesta, vaikeasta ja vaarallisesta työstä, tiukasta sosiaalitaloudellisesta hierarkiasta, miesvaltaisuudesta ja palvelujen ja mahdollisuuksien puutteesta. Vastustaessaan olosuhteita, joihin he joutuivat kaivoksissa ja tehtaissa, suomalaiset eivät oikeastaan tehneet muuta kuin antoivat vastauksen "teollisen Amerikan epäinhimillisiin oloihin". Tosiasiallisesti suomalaiset olivat aikaansa edellä, sillä vasta useiden vuosikymmenien kuluttua heidän aloitteensa on sisällytetty kansalliseen työolainsäädäntöön (Ollila 1975; Ross 1977; Alanen 1981 a).

Jatkotutkimuksen mahdollisuuksia

Vaikka suomalaisten muutttoa ja asettumista Amerikkaan selvittelevä tutkimustyö on käynnistynyt vasta vähän aikaa sitten, asian tiimoilta on ilmestynyt jo koko joukko artikkeleita ja kirjoja Atlantin molemmilla puolilla. Kaksi suurta kongressia, joista toinen pidettiin Yhdysvalloissa (Karni; Kaups & Ollila 1975) ja toinen Kanadassa (Karni 1981), ovat olleet erityisen tärkeitä siksi, että ne ovat saattaneet yhteen suomalaiset ja pohjoisamerikkalaiset tutkijat. Vaikka useimmat osanottajat ovat olleet historioitsijoita, myös eräät muut tieteenalat, kuten maantiede, ovat olleet edustettuina. Yhdysvalloissa uusimmat amerikansuomalaisten asutusta ja kulttuurimaantiedettä käsittelevät tutkimukset on tehty Kaupsin (esim. Kaups 1966; 1975; 1976; Mather & Kaups 1963) ja Alasen (esim. Alanen 1975; 1981 a; 1981 b; Alanen & Tishler 1980) johdolla.³ Suomalaisten maantieteilijöiden tekemät tutkimukset ovat vähäisempiä lukumäärältään, vaikkakin kaksi melko tuoretta artikkelia

3 Kanadassa Laurentianin yliopiston (Sudbury) maantieteen professori Oiva Saarinen on julkaissut muutamia suomalaisia käsitteleviä tutkimuksia.

antavat yksityiskohtaista tietoa Minnesotan ja Michiganin suomalaisasutuksesta (Rikkinen 1969; Yli-Jokipii 1971).

Vaikka suomalaisten Amerikkaan suuntautunutta muuttoa selvittävässä tutkimustyössä käsitellään melko kaukaisesta menneisyydestä kertovia tietoja, saadut tulokset ovat vertailukelpoisia suomalaisten äskettäin Ruotsiin suuntautuneesta muutosta kertovien lukujen kanssa. Itseasiassa yksi Turun yliopistossa jo 1960-luvun alkupuolella käynnistyneen kaukosiirtolaisuuden tutkimusprojektin peruslähtökohta oli selvittää olettaen, voidaanko nykyistä muuttoliikettä Suomesta parhaiten ymmärtää vertaamalla sitä aikaisempaan valtamereentakaiseen siirtolaisuuteen (Virtanen 1979 a).

Jos historiallinen maantiede kokisi Suomessa vaikkapa vain rajoitetun renessanssin, yksi luonnollinen tutkimuskohde voisi olla Suomesta muihin maihin suuntautuneen muuttoliikkeen kartoittaminen. Lähestyi aihetta sitten miltä näkökannalta tahansa, Suomessa oleva lähdeaineisto ja Turun ja Helsingin yliopistojen arkistokokoelmat tarjoavat mahdollisuuden selvittää suuren joukon maantieteellisiä kysymyksiä ja ongelmia. Eriytyisen mielenkiintoinen aihe, joka johtuu välittömästi mieleen, on verrata Suomen vanhaa ja nykyistä siirtolaisuutta. Historiallinen maantiede, kuten itse historiografia, vaatii, että tutkija on perehtynyt alkuperäislähteisiin, siis tutkittavan ajanjakson dokumentteihin ja tietoihin. Koska lähdeaineiston pääosa on kirjoitettu suomenkielellä, vain muutamat amerikkalaiset maantieteilijät, tai tutkijat yleensä, kykenevät saavuttamaan sellaisen kielitaidon, että heidän on mahdollista tutkia syvällisesti suomalaisten muuttoa ja asettumista Amerikkaan. Vastaavasti tutkimus vaatii välttämättä näköaloja ja -kantoja, joita voi tarjota vain tutkija, joka on perusteellisesti perehtynyt Amerikan historiaan, sen institutionaaliseen ja sosiaaloudelliseen kehitykseen ja kulttuuriin. Tämä merkitsee sitä, että siirtolaisuustutkimusta on syytä tehdä molemmilla puolilla Atlanttia toimivien tutkijoiden ja laitosten yhteistyönä. Koska suomalaista siirtolaisuutta käsittelevä lähde-

aineisto on niin poikkeuksellisen laaja ja kattava, yhteistyönä tehty tutkimus saattaisi tuottaa tuloksia, joilla olisi myös kansainvälistä merkitystä. Varsinkin jos tutkimuksessa pyrittäisiin kehittämään teoriaa ja malleja, joiden avulla olisi mahdollista selittää laajasti siirtolaisuuteen liittyviä ulottuvuuksia.

Kirjallisuus

- Alanen, A. R. (1975). The development and distribution of Finnish consumers' cooperatives in Michigan, Minnesota and Wisconsin, 1903–1973. The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives, toim. M.G. Karni, M. E. Kaups & D. J. Ollila, 103–130, Vammala.
- Alanen, A. R. (1979). The planning of company communities in the Lake Superior mining region. *Journal of the American Planning Association* 45, 256–278.
- Alanen, A. R. (1981 a). Finns and the corporate mining environment of the Lake Superior region. *Finnish diaspora II: United States*, toim. M. G. Karni. Toronto.
- Alanen, A. R. (1981 b). In search of the pioneer Finnish homesteader in America. *Finnish-Americana* 4, 72–92.
- Alanen, A. R. & W. H. Tishler (1980). Finnish farmstead organization in old and new world settings. *Journal of Cultural Geography* 1, 66–81.
- Doby, H. R. (1960). A study of social change and social disorganization in a Finnish rural community. Ph. D. Dissertation, University of California, Berkeley.
- Hodges, L. (1912). Immigrant life in the ore region of northern Minnesota. *Survey* 28, 703–709.
- Hirvonen, J. (1920). Michiganin kuparialue ja suomalaiset siirtolaiset. Duluth.
- Holmio, A. K. E. (1967). Michiganin suomalaisten historia. Hancock, Michigan.
- Ilmonen, S. (1923). Amerikansuomalaisten historia II, Jyväskylä.
- International Association of Agricultural Economists (1969). *World Atlas of Agriculture 3, Americas*. Novara, Italy.
- Jasberg, J. (1913). *Maalaiselämän edut*. Hancock, Michigan.
- Karni, M. (1981) (toim.). *The Finnish diaspora II: United States*. Toronto.
- Karni, M. G., M. E. Kaups & D. J. Ollila, (toim.) (1975). *The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives*. Vammala.

- Kaupps, M. (1966). Finnish place names in Minnesota: a study in cultural transfer. *Geographical Review* 56, 377–397.
- Kaupps, M. (1975). The Finns in the copper and iron ore mines of the Western Great Lakes region, 1864–1905: some preliminary observations. The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives, toim. M. G. Karni, M. E. Kaupps & D. J. Ollila. Vammala.
- Kaupps, M. (1976). A Finnish savusauna in Minnesota. *Minnesota History* 45, 11–20.
- Kero, R. (1969). Siirtolaisuus Suomesta Amerikkaan vuosien 1849–1865 välisenä aikana. *Studia Historica* II, 167–175.
- Kero, R. (1974). Migration from Finland to North America in the years between the United States Civil War and the First World War. Vammala.
- Kero, R. (1975). The roots of Finnish-American left-wing radicalism. *Institute of General History, University of Turku* 5, 45–55.
- Kolehmainen, J. I. (1946). Suomalaisten siirtolaisuus Norjasta Amerikkaan. Fitchburg, Massachusetts.
- Kolehmainen, J. I. From underground mines to backwoods farms. Julkaisematon kirjoitus Kolehmaisena kokoelmassa. *Immigration Archives, Department of History, University of Turku.*
- Kolehmainen, J. I. & G. W. Hill. (1951). Haven in the woods: the story of the Finns of Wisconsin. Madison, Wisconsin.
- Mather, C. & M. Kaupps (1963). The Finnish sauna: a cultural index to settlement. *Annals of Association of American Geographers* 53, 495–504.
- Ollila, D. Jr. (1975). From socialism to industrial unionism (IWW): social factors in the emergence of left-labor radicalism among Finnish workers on the Mesabi, 1911–19. The Finnish experience in the Western Great Lakes region: new perspectives, 156–171, toim. M. G. Karni, M. E. Kaupps & D. J. Ollila, Vammala.
- Ollila, D. Jr. (1976). The Finnish-American church organizations. Old friends-strong ties, 145–174, toim. V. Niiremaa, et al. Vaasa.
- Qualey, C. C. (1938). Norwegian settlement in the United States. Northfield, Minnesota.
- Reed, W. G. (1920). Atlas of American agriculture II: I. Frost and the growing season. Washington.
- Rickard, T. A. (1905). The copper mines of Lake Superior. New York–London.
- Rikkinen, K. (1969). Kalevala, Minnesota: agricultural geography in transition. *Acta Geographica* 19, 1–56.
- Ross, C. (1977). The Finn factor in American labor, culture and society. New York Mills, Minnesota.
- Syrjämäki, J. (1940). Mesabi communities: a study of their development. Ph. D. dissertation, Yale University, New Haven, Connecticut.
- Thompson, M. (1953). Finnish farmers in the Upper Lake States. Northeast Experiment Station, Duluth.
- Toivonen, A. (1963). Etelä-Pohjanmaan valtamerentakainen siirtolaisuus 1867–1930. Helsinki.
- U.S. Census Office (1900). Twelfth census of the United States, taken in the year 1900, Population, I, Washington, 1901.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census, (1910). Thirteenth census of the United States taken in the year 1910, Population, 2 & 3. Washington, 1913.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1920). Fourteenth census of the United States taken in the year 1920, Population, 3. Washington, 1922.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1930). Fifteenth census of the United States: 1930, Population, 3: 1 & 2. Washington, 1932.
- U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census (1940). Nativity and parentage of the white population: country of origin of the foreign stock. Washington.
- U.S. Department of Labor (1929). Annual report of the Commissioner General of Immigration. Washington.
- U.S. Immigration Commission (1911). Reports of the Immigration Commission: immigrants in industries. Senate Document 633, Serial 5677, 61st Congress, 2nd Session. Washington.
- Virtanen, K. (1979 a). Finnish emigration project at Turku University, Finland. *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas*, 315–318. Wiesbaden.
- Virtanen, K. (1979 b). Settlement or return: Finnish emigrants (1860–1930) in the international overseas return migration movement. Forssa.
- Virtue, G. O. (1909). The Minnesota iron ranges. *Bulletin of the Bureau of Labor* 84, 338–396. Washington.
- Whittlesey, D. (1930). A location on a stubborn frontier at the close of a cycle of occupation. *Geografiska Annaler* 12, 175–192.
- Yli-Jokipii, P. (1971). The cultural geography of Kaleva, a Finnish immigrant community in Michigan. *Acta Geographica* 22, 1–24.

Sanomalehdet

- Aamurusko (New York Mills, Minnesota) 21.1.1888.
- Amerikan Sanomat (Ashtabula, Ohio) 19.8.1898.
- Amerikan Sanomat 4.4.1903.
- Amerikan Suomalainen Lehti (Calumet, Michigan) 8.8.1879 a.
- Amerikan Suomalainen Lehti 29.8.1879 b.
- Amerikan Suomalainen Lehti 9.6.1882.
- Amerikan Suomatari (Hancock, Michigan) 21.10.1903.

Amerikan Suomatar 21.4.1914.
Amerikan Uutiset (Calumet, Michigan) 21.10.1902.
Hibbing Sentinel (Hibbing, Minnesota) 16.6.1894.
Hibbing Tribune (Hibbing, Minnesota) 20. ja 27.
7.1900.
Houghton Sunday Mining Gazette (Houghton,

Michigan) 2.11.1919.
Päivälehti (Calumet, Michigan) 25.7.1913
Päivän Uutiset (Red Jacket, Michigan) 3.8.1891.
Sven Tuuva (Houghton, Michigan) 27.9.1878.
Uusi Kotimaa (New York Mills, Minnesota) 6.5.
1897.

SUMMARY

From miners to farmers: Finnish immigrants in the Northern Great Lakes Region of the United States

In both absolute and relative terms, the more than 300 000 Finns who emigrated to America between 1864 and 1914 were considerably fewer than the number of immigrants who departed from Germany, Ireland, Italy, Sweden and several other European countries. Finns, however, were especially concentrated in a few regions of America and thereby left an indelible imprint upon the physical and social landscape of certain New World areas. The greatest concentration of people from Suomi was found in the Northern Great Lakes Region of Michigan, Wisconsin and Minnesota where, in 1920, one in three of America's Finns resided.

The first Finns arrived in the Northern Great Lakes Region in 1864-65 by way of Arctic Norway, but it was not until the late nineteenth and early twentieth centuries that the large-scale movement of Finns to America occurred. Close to one-half of the total emigrant group was from the Province of Vaasa, with Southern Ostrobothnia (Etelä-Pohjanmaa) serving as an especially important source area. After establishing themselves in several mining communities of Michigan's Copper Country (Kuparisääri), the Finns also settled on the Marquette, Menominee, Gogebic, Vermilion, Mesabi and Cuyuna iron ore ranges. The increase in the total Finland-born population of the mining communities was very noticeable between 1880 and 1900. During the twenty year period the total number of Finland-born immigrants increased by some 19 000 persons, thereby making the Finns, in 1900, the largest foreign-born group in the mining region.

When Finns and other immigrants first moved into a mining area, they often lived in company owned housing. These company communities generally were characterized by their monotonous grid plans, uniform housing styles and scarred landscapes. Occasionally when miners could build their own houses on company owned land, the

communities displayed an interesting amalgamation of Old and New World cultures. At Palmer, Michigan, situated within walking distance of a mine site and its massive equipment, deafening noise and regulated time schedules, the community's Finnish inhabitants, just as they had done in Europe, cleared some land proximate to their log houses for gardens and hay fields and also built barns to house one or two cows. Since the companies controlled the land in these communities and often owned the housing, they were able to exert strict controls over their employees. Vice was regulated and certain forms of behavior, such as drunkenness, surliness and participation in any organization that might have questioned company practices, were prohibited. Many Finns, therefore, once they had acquired sufficient monetary resources, moved to one of the larger mining towns where it was possible to pursue a more independent way of life that was relatively free of direct company controls and regulations.

Since most early Finnish emigrants were Laestadians who tended to be conservative, nationalistic, rural oriented and conscious of family and religious traditions, they brought with them many of the ideas, attitudes and values of Finland's traditional folk society. By the early twentieth century, however, an increasing number of emigres were familiar with the dislocation problems caused by rural to urban migration in Finland, were increasingly class conscious and were sufficiently acquainted with the principles of socialism to question the conditions they found in the mining communities of America. The Finns, more than any other immigrant group, organized and participated in strikes and labor disturbances throughout the region. When the strikes failed, a certain number of Finns who had or were perceived to have participated in labor unrest were black-listed or denied employment by the mining companies. For these Finns it meant they either had to find work elsewhere or pursue another form of economic livelihood such as farming. It must be emphasized that not only these unemployed miners moved to the land, for internal migration began to occur virtually as soon as the first Finn set foot on American soil. Even though nineteenth

century Finnish immigrants generally accepted conditions in the mining communities of America with few outward protests, many exhibited their dislike for such work — and an undeniable land hunger — by becoming farmers. Some of the earliest immigrants were fortunate enough to acquire free homesteads, typically of 65 hectares, on the fertile prairie soils of southern and western Minnesota, but since the vast majority of immigrants left Finland in the late 1800s and early 1900s, only the more marginal agricultural areas of the United States — such as the Northern Great Lakes Region — were available to the prospective agrarians. These pioneers faced formidable obstacles since the annual growing season was appreciably shorter than in major agricultural regions of the United States, only about one-half of the region's soils were even moderately favourable for crops, and everywhere the farmer first encountered the backbreaking task of clearing the land of brush, stumps and boulders even before anything could be planted or produced. An assessment of 25 Finnish farmers in northern Minnesota and Wisconsin, for example, revealed they were able to clear no more than 0.6 hectares of land per year during their first 5 to 7 years of farming effort. Despite the amount of work involved in such activities, some 43 percent of all Finland-born persons in Minnesota, Wisconsin and Michigan lived on farms even as late as 1940.

During recent years both scholars and the general public have given increased attention to the social, economic, political and cultural contributions that Finns made in America. This "rediscovery" began in the 1970s when historians and other scholars sought to gain an understanding of the unique contributions that all immigrant groups had made to the development of their new homeland. Whereas earlier interpretations often

emphasized the steady and relatively rapid assimilation of the foreign-born population into the American "melting pot", the more recent assessments have called attention to the fact that Old World groups often transferred and maintained certain institutional and cultural practices in America, or developed new organizations based upon a common ethnic identity. Today it is generally recognized that America has been and continues to be a clear representation of a pluralistic society with a diversity of backgrounds and cultures. In the specific case of the Finns, former assessments which called attention to their drinking, fighting and participation in radical activities often failed to consider the broader contextual dimensions of the mining area environment with its difficult and dangerous conditions, strict socioeconomic hierarchy, predominance of males and lack of services and facilities.

To the historical geographer, the study of Finnish emigration activities offers significant opportunities for research because of the excellent data and archival sources that are available in Finland and to a somewhat lesser extent in America. In addition, it would be possible for geographers to make comparisons between previous migration flows to America and the contemporary migration of Finns to Sweden. To explore these varied historical and geographical factors, however, requires greater interdisciplinary endeavor as well as cooperation between investigators and institutions on both sides of the Atlantic. While this will call for additional work and effort, the results, because of the high quality of the primary informational sources, even could be meaningful at an international level as attempts are made to develop theories and models that can explain a larger portion of the migration process.

PARAISTEN MUUTTOTUTKIMUS - PSYKOLOGINEN TARKASTELUKULMA

Muuttoliikettä on tutkittu laajasti makrotasolla niin maantieteelliseltä, demografiselta, taloudelliselta kuin sosiologiseltakin kannalta. Psykologinen tarkastelukulma on kuitenkin vielä suhteellisen harvinaisen muuttoliiketutkimuksessa. Tietomme muuttajien mielenterveydestä paikallaan pysyneisiin nähden ovat puutteellisia ja ristiriitaisia. Jotkut tutkijat ovat tulleet siihen tulokseen, että muuttajien psyykinen terveys on huonompi kuin paikallaan pysyneiden (esim. Ødegaard 1932, Mikkola 1978). Toiset taas ovat sitä mieltä, että muuttajat voivat psyykkisesti paremmin (esim. Kleiner & Parker 1965, Malzberg 1969). Lisäksi on tutkimuksia, joissa muuttajien ja paikallaan pysyneiden mielenterveydessä ei ole havaittu eroja (esim. Nagi & Haavio-Mannila 1980, Beiser & Collomb 1981). Kliininen kokemus on antanut jonkinlaisen sormituntuman siitä, että muutto on merkittävä tapahtuma ihmisen elämässä. Emme kuitenkaan tiedä, mitä muutto itse asiassa yksityiselle ihmiselle merkitsee ja minkälaisia seurauksia siitä on lapsille ja aikuisille.

Åbo Akademin psykologian laitoksen opiskelijat Max Latvala, Anita Lind ja Virpi Mäkinen suorittivat opinnäytetyönään tutkimuksen, jossa oli tarkoitus selvittää muuttajavanhempien kokemusta elämäntilanteestaan. Tutkimus suoritettiin Paraisilla. Tämä

kaupunki kuuluu Lounais-Suomen rannikkokuntaan ja siellä on 11 000 asukasta. Elinkeinoelämässä ovat tärkeimmällä sijalla kalkkikaivos ja kalkkitehdas sekä vene-, laiva- ja puutavarateollisuus.

Otoksessa oli mukana sekä suomen- että ruotsinkielisiä vastaajia. Haastateltavilla oli ainakin yksi 0 - 11-vuotias lapsi. Muuttajat olivat muuttaneet Paraisille vuosina 1975-1980 ja olivat syntyneet paikkakunnalla, joka on vähintään 45 km:n päässä Paraisilta. Paikallaan pysyneet olivat syntyperäisiä paraislaisia. Suomenkielisten joukossa otoskoko oli 30 perhettä. Kriteerit täyttäviä ruotsinkielisiä muuttajaperheitä löytyi Paraisilta vain 17 ja niistä kolme kieltäytyi, joten otoskooksi jäi 14 perhettä. Perheissä haastateltiin sekä isää että äitiä ja tuloksia analysoitaessa verrattiin muuttajanaisia paikallaan pysyneisiin naisiin ja muuttajamiehiä vastaavasti paikallaan pysyneisiin miehiin.

Haastatteluissa oli tarkoitus tehdä yleiskartoitus vastaajien elämästä. Niinpä kysymykset käsittelivät perhe-elämää, koulua, päivähoitoa, työtä sekä vapaa-aikaa. Muuttajille esitettiin lisäksi kysymyksiä muutosta ja sitä edeltäneestä ajasta. Erityistä huomiota kiinnitettiin asioihin, joita haastateltava piti vaikeina. Näitä nimitetään tässä ongelmiksi. Ongelmien määrän ja vaikeusasteen oletettiin heijastavan sitä, kuinka vaikeana haastateltava koki elämäntilanteensa ja samalla jossain määrin myös hänen mielenterveytensä ylipäättänsä.

Tutkijat olettivat, että muuttajilla olisi enemmän ja vaikeampia ongelmia kuin paikallaan pysyneillä. Lisäksi arveltiin muuttajien ongelmien olevan sisällöltään erilaisia. Näiden asioiden ohella tutkittiin myös, esiintyikö eroja kieliryhmittäin eli oliko suomen- tai ruotsinkielisillä muuttajilla enemmän, vaikeampia tai erilaisia ongelmia.

Muuttajia ja paikallaan pysyneitä verrattiin toisiinsa aluksi useiden taustamuuttujien valossa. Tällaisia olivat mm. tulot, asunnon koko, viihtyminen Paraisilla ja halu muuttaa sieltä pois. Muuttajien ja paikallaan pysyneiden välillä ei havaittu suuria eroja, mihin lienee myötävaikuttanut jo sekin, että otok-

sen valintavaiheessa käytettiin matchausta. Matchausmuuttujia olivat haastateltavien ikä, ammatti, lasten ikä ja 0 - 11-vuotiaiden lasten lukumäärä. Yksi huomattava ero kuitenkin tuli esiin, nimittäin koulutustasossa. Muuttajat olivat selvästi korkeammin koulutettuja kuin paikallaan pysyneet. Tämän ilmiön ovat useat muutkin tutkijat panneet merkille (esim. Hietala 1974, Huuhtanen 1975).

Ongelmien määrä

Muuttajilla oli keskimäärin 4.8 ongelmaa ja paikallaan pysyneillä 4.0 ongelmaa. Muuttajat eivät eronneet merkittävästi sen enempää toisistaan kuin paikallaan pysyneistäkään ongelmien määrän suhteen. Poikkeuksen muodostivat suomenkieliset miehet, joiden joukossa muuttajilla oli enemmän ongelmia kuin paikallaan pysyneillä. Erot koulutustasossa selittivät kuitenkin osittain tämän eron.

Ongelmien vaikeusaste

Ongelmien vaikeusasteen kuvaamiseksi konstruointiin luokitus, jossa vaikeusasteita oli kolme: lievät, keskivaikeat ja erittäin vaikeat ongelmat. Kun haastateltava toi esille jonkin vaikean asian, kysyttiin siitä lisää syventävien kysymysten avulla. Tällaisia olivat mm. "Miten se tulee esiin?", "Kuinka kauan sitä on kestänyt?", "Miltä se sinusta tuntuu?". Tämän syventävän keskustelun avulla määriteltiin vaikeusaste. "Lieviä" olivat ongelmat, jotka haastateltava vain ohimennen mainitsi ja usein kuittasi pikkujuttuina. Ongelma luokiteltiin "keskivaikeaksi", jos haastateltava piti sitä melko hankalana, muttei kuitenkaan katsonut sen haittaavan hänen elämäänsä kovin suuressa määrin. Kysymykseen "Miltä se sinusta tuntuu?" tuli tällöin vastaukseksi esim. "se tuntuu raskaalta", "se huolestuttaa minua" tai "se suututtaa". "Erittäin vaikeita" olivat ongelmat, jotka haittasivat haastateltavan elämää paljon. Haastateltava kuvasi niitä esim. sanoin "se vie ihan yönunen" tai "se on kertakaikkiaan inhottavaa".

Vastaajilla oli keskimäärin 2.7 lievää ja 1.5 keskivaikkea ongelmaa. Näiden kohdalla muuttajat eivät eronneet paikallaan pysyneistä. Sen sijaan erittäin vaikeiden ongelmien määrässä oli eroja. Suomenkielisillä muuttajilla oli niitä enemmän kuin paikallaan pysyneillä, naisilla keskimäärin 0.83 (vrt. paikallaan pysyneet naiset: 0.17) ja miehillä 0.33 (vrt. paikallaan pysyneet miehet: 0.07). Erot ovat tilastollisesti merkitseviä 0.05-tasolla. Tämä tukee sitä oletusta, että muuttajat kokevat elämäntilanteensa vaikeampana kuin paikallaan pysyneet. Ruotsinkielisten kohdalla sen sijaan ei vastaavia eroja tullut esiin, eivätkä myöskään suomen- ja ruotsinkieliset muuttajat eronneet toisistaan ongelmien vaikeusasteen suhteen.

Ongelmien laatu

Ongelmien laatua pyrittiin selvittämään tarkastelemalla, millä alueilla ongelmat tulivat esiin. Tätä tarkoitusta varten konstruoiitiin ongelmaluokitus, jossa oli neljä pääluokkaa: perheongelmat, päivähoito- ja kouluongelmat, työongelmat sekä fyysis-sosiaaliseen ympäristöön liittyvät ongelmat. Nämä pääluokat jaettiin vielä alaluokkiin, joita oli kaikkiaan 18. Seuraavassa käsitellään ongelmien laatua pääluokittain. Päivähoitoon ja kouluun liittyviä ongelmia ei tässä oteta esille, koska ne olivat hyvin harvinaisia eikä niiden kohdalla havaittu eroja eri ryhmien välillä.

Perheongelmat

Kun perheongelmia tarkasteltiin pääluokkana, ei löydetty eroja muuttajien ja paikallaan pysyneiden välillä. Sen sijaan kävi ilmi, että ruotsinkielisillä paikallaan pysyneillä miehillä oli enemmän ongelmia alaryhmässä, jonka sisältönä oli vaimon sidonnaisuus kotiin, liikkavastuu ja miehen liiallinen poissaolo kotoa. Ruotsinkieliset muuttajamiehet taas kokivat enemmän riitoja ja ärtymistä suhteessaan vaimoonsa. Lisäksi he kokivat tämänkaltaiset ongelmat vaikeampina kuin paikallaan pysyneet miehet. Vaikutti siltä, että kum-

mankin ryhmän miehet panostivat paljon työhönsä. Paikallaan pysyneet miehet asetuivat vaimojensa asemaan ja osasivat katsoa omia työmatkojaan ym. poissaolojaan myös vaimon näkökulmasta. Muuttajamiehille tämä lienee ollut vaikeampaa, koska heiltä kului paljon voimia uuteen työpaikkaan tutustumiseen ja sopeutumiseen. Ruotsin- ja suomenkieliset muuttajat eivät juuri eronneet toisistaan perheongelmien suhteen. Ainoana erona havaittiin, että suomenkieliset muuttajamiehet kokivat vanhempi-lapsisuhteeseen liittyvät ongelmansa (esim. nukkumaanmenovaikeudet, riidat, lapsen uhma, itsepäisyys) vaikeampina kuin ruotsinkieliset muuttajamiehet.

Työongelmat

Suomenkielisillä paikallaan pysyneillä naisilla oli keskimäärin 1.4 ja muuttajanaisilla 0.73 työongelmaa. Ero on tilastollisesti merkitsevä 0.05-tasolla. Ero kuitenkin pieneni, kun naisten koulutustaso otettiin huomioon. Työongelmia edelleen analysoitaessa havaittiin, että suomenkielisillä paikallaan pysyneillä naisilla oli työssään vaikeampia psyykkisiin aspekteihin liittyviä ongelmia (esim. stressi, huono henki työpaikalla, irtisanomisriski).

Ruotsinkielisillä paikallaan pysyneillä naisilla oli keskimäärin 1.29 ja muuttajanaisilla 0.29 työongelmaa. Tämäkin ero on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.05$). Lisäksi ruotsinkieliset paikallaan pysyneet naiset kokivat työongelmansa vaikeampina kuin muuttajanaiset. Myös heillä oli vaikeampia ongelmia työn psyykkisten aspektien suhteen.

Ylläolevien tulosten taustalla saattaa olla se, että paikallaan pysyneet naiset olivat olleet samassa työpaikassa kauemmin ja näin ehtineet kokea siellä enemmän ja pysyvämpiä vaikeuksia kuin muuttajanaiset suhteellisen uusissa työpaikoissaan.

Muuttajamiehillä oli paikallaan pysyneitä miehiä enemmän vaikeuksia työtovereidensa kanssa. Suomenkielisillä tätä eroa selittivät osittain koulutuserot. Koska muuttajamiehillä ei ollut vielä paljon tuttavuuksia paikka-

kunnalla ja koska työ oli heille tärkeä (olivathan he useimmiten muuttaneet Paraisille ammattiuuralla edetäkseen), rasittuivat työpaikan ihmissuhteet erityisen paljon ja olivat näin konfliktiriskin lataamia. Paikallaan pysyneillä miehillä oli sosiaalisia kontakteja myös työn ulkopuolella, eivätkä he näinollen kohdistaneet työtovereihinsa yhtä suuria odotuksia.

Ruotsin- ja suomenkieliset muuttajat eivät eronneet toisistaan työongelmien suhteen.

Fyysis-sosiaaliseen ympäristöön liittyvät ongelmat

Ympäristöön liittyvät ongelmat koskivat joko ulkoisia olosuhteita (esim. Paraisten ulkoilmamahdollisuuksia, luottamushenkilöiden toimintaa, liikkeiden palvelutasoa) tai ihmissuhteita (kielioloja, ympäristön asenteita, sosiaalisia kontakteja). Suomenkielisillä muuttajilla oli tällaisia ongelmia enemmän kuin paikallaan pysyneillä. Miesten kohdalla ero oli erittäin merkitsevä ($p < 0.001$). Suomenkieliset muuttajanaiset kokivat nämä ympäristöön liittyvät ongelmat myös vaikeampina kuin paikallaan pysyneet naiset. Lisäksi tuottivat ympäristön heitä kohtaan osoittamat asenteet heille enemmän huolta. Myös sosiaalisissa kontakteissa oli suomenkielisillä muuttajanaisilla enemmän ja vaikeampia ongelmia kuin paikallaan pysyneillä naisilla. Muuttajanaiset kärsivät ystävien puutteesta ja siitä, että heidän oli vaikea luoda kontakteja toisiin paraislaisiin.

Paitsi paikallaan pysyneistä naisista erosivat suomenkieliset muuttajanaiset myös ruotsinkielisistä kanssaisaristaan: heidän fyysis-sosiaaliseen ympäristöön liittyvät ongelmansa olivat vaikeampia kuin ruotsinkielisten muuttajanaisten vastaavat ongelmat.

Suomenkielisille muuttajamiehille tuottivat kieliolot enemmän ja vaikeampia ongelmia kuin paikallaan pysyneille miehille. Ero ongelmien määrässä kuitenkin heikkeni, kun koulutuserot huomioitiin. Kun suomen- ja ruotsinkielisiä muuttajamiehiä verrattiin, havaittiin myös tällöin suomenkielisillä muut-

tajamiehillä enemmän ongelmia kieliolojen kanssa.

Suomenkieliset muuttajat kokivat siis enemmän vaikeuksia suhteessaan ympäristöönsä kuin paikallaan pysyneet. Tämä tulos tuntuu luonnolliselta ja tukee arkikäytystämme muuttajien tilanteesta. Tulopaikkakunta katuineen, liikkeineen ja virastoineen on outo. Tuttavia ja ystäviä ei paikalla kunnalla yleensä ole ja niiden hankkiminen ei aina käy aivan helposti. Nämä ongelmat ovat muuttajille varsin todellisia.

On merkillepantavaa, että ruotsinkieliset muuttajat eivät eronneet paikallaan pysyneistä ympäristöön liittyvien ongelmien suhteen. Osittain tätä selittää se, että ruotsinkielisille eivät kieliolot olleet niin vieraita kuin suomenkielisille (n. 60 % Paraisten väestöstä puhuu äidinkielenään ruotsia). Tätä tukee sekin, että suomenkielisillä muuttajamiehillä oli enemmän kielioloihin liittyviä ongelmia kuin ruotsinkielisillä muuttajamiehillä.

Suomenkielisille muuttajanaisille eivät kieliolot tuntuneet tuottavan erityistä huolta. Heidän ongelmansa liittyivät ympäristöön yleensä, ympäristön asenteisiin ja ystävyys-suhteisiin. Asenteisiin liittyvät ongelmat voivat johtua yksinkertaisesti siitä, että ympäristö todella suhtautui suomenkielisiin muuttajiin nurjamielisemmin kuin ruotsinkielisiin muuttajiin. Kielivaikkeudet lienevät olleet mukana myös sosiaalisiiin kontakteihin liittyvissä ongelmassa, mutta tuskin selittävät niitä kokonaan. Uusien ihmissuhteiden luomisessa on aina omat vaikeutensa, varsinkin jos muuttaa hyvin kaukaa ja hyvin erilaisesta kulttuurista. Mainittakoon, että suomenkieliset muuttajat olivat lähtöisin kauempaa (Keski- ja Pohjois-Suomesta) kuin ruotsinkieliset muuttajat, jotka tulivat pääosin Etelä-Suomesta ja Pohjanmaalta.

Taustamuuttujien merkitys

Muuttajien, etenkin suomenkielisten, kokemukset elämäntilanteestaan siis erosivat saman kieliryhmän paikallaan pysyneiden kokemuksista. Asiaan haluttiin antaa lisävalais-

tusta tarkastelemalla minkälaiset ominaisuudet luonnehtivat niitä muuttajia, jotka voivat paremmin tai vastaavasti huonommin. Tällöin kävi ilmi, että eri taustamuuttajat korreloivat ongelmien kanssa hyvin eri tavoin miehillä ja naisilla ja eri kieliryhmissä. Muuttajat olivat tässä mielessä hyvin heterogeeninen joukko, eikä selvää jakoa "hyvinvoiviin" ja "huonostivoiviin" voinut tehdä.

Eräät taustamuuttajat osoittautuivat muita tärkeämmiksi. Eräs tällainen oli asumisaika. Suomenkieliset muuttajanaiset voivat sitä paremmin, mitä kauemmin he olivat asuneet Paraisilla. Tämän tuloksen voi selittää siten, että asumisajan pidentyessä kulttuurishokki pieneni, ympäristö alkoi käydä tutuksi ja ongelmat samalla vähenivät. Ruotsinkielisillä muuttajanaisilla oli sen sijaan sitä enemmän ongelmia, mitä kauemmin he olivat asuneet paikkakunnalla. Sama ilmiö esiintyi ruotsinkielisillä muuttajamiehillä työongelmien määrässä. Tämän voi selittää kulttuurinvaihtoteorian avulla. Sen mukaan muuttaja joutuu uudessa ympäristössään läpikäymään vähittäisen, vaivalloisen identiteetinvaihdoksen, jolloin hän luopuu entisistä normeistaan, rooleistaan ja käyttäytymistavoistaan omaksuakseen uusia, tuloaikkakunnalla vallitsevia tapoja persoonallisuutensa osaksi. Ruotsinkieliset muuttajat kokivat mahdollisesti Paraisilla tällaisen muutoksen ja siitä aiheutuvat vaikeudet kasvoivat ajan, so. identiteetinvaihdoksen etene-
misen myötä.

Tulot korreloivat kokemusten kanssa siten, että mitä alhaisemmat tulot vastaajalla oli, sitä enemmän hänellä oli ongelmia. Myös aikaisempien työpaikkojen eli työpaikanvaihdosten runsaus oli yhteydessä ongelmien suureen määrään. Enemmän ongelmia oli niinkään niillä muuttajilla, jotka sanoivat kaivanneensa lisätietoa Paraisista ennen muuttoa. Tuloksen tulkintaa vaikeuttaa se ettei tiedetä, olivatko vastaajat etsineet tie-

toa löytämättä sitä vai eivätkö he olleet edes yrittäneet saada tietoa Paraisista. Edellisessä tapauksessahan voisi vetää sen johtopäätöksen, että muuttajien tilannetta voisi helpottaa lisäämällä tiedonsaantimahdollisuuksia. On kuitenkin myös mahdollista, että se lisätiedontarve, jonka muuttajat haastattelutilanteessa ilmaisivat, oli eräänlainen jälkirationalisointi: "Jos olisin tiennyt, minkälaisia vaikeuksia oli odotettavissa, en olisi lainkaan muuttanut".

Kirjallisuus:

- Beiser, M. & Collomb, H.: Mastering change: Epidemiological and Case Studies in Senegal, West Africa. *American Journal of Psychiatry*, 1981, 138; 4, s 455-459
- Hietala, K.: Muuttohalukkuus ja informaatio. Työvoimaministeriö, Siirtolaisuustutkimuksia 7, Helsinki 1974
- Huhtanen, P.: Muuttajan muutokuva ja sopeutuminen. Työvoimaministeriö, Monistettuja tutkimuksia 11, Helsinki 1975
- Kleiner, R.J. & Parker, S.: Goal striving and psychosomatic symptoms in a migrant and non-migrant population. Teoksessa: Kantor, M.B.: *Mobility and Mental Health*. Springfield, Illinois, C.C. Thomas, 1965
- Malzberg, B.: Are Immigrants Psychologically Disturbed. Teoksessa: Plog, Stanley, C. & Edgerton, R. B. (eds.): *Changing Perspectives in Mental Illness*. Los Angeles, Holt, Rinehart and Wiston Inc., 1969
- Mikkola, S.: Kartoitus maassamuuton ja mielen-terveyden välisistä yhteyksistä Uudenkaupungin seudun terveyskeskuksen asiakasaineistossa. Teoksessa: Maassamuutto ja mielen-terveys. Suomen mielen-terveysseura, Helsinki 1979
- Nagi, Z.S. & Haavio-Männilä, E.: Migration, Health Status and Utilization of Health Services. *Sociology of Health and Illness*, 1980, 2; 2, s. 174-193
- Ødegaard, Ø: Emigration and Insanity: A study of mental disease among the norwegianborn population of Minnesota. *Acta Psychiatria et Neurologica*, 1932, Suppl. 1-4, Copenhagen

Summary

Migration has been studied extensively from the standpoint of, for instance, economics and sociology, but less attention has been paid to the psychological factors involved. What knowledge we have of the mental health of migrants is deficient and inconsistent. Aware of this deficiency, a group of psychology students from Åbo Akademi made a study of the experiences of the parents of migrant families. The study was carried out in Parainen, a bilingual town with 11,000 inhabitants on the southwestern Finnish coast. Of greatest importance to the local economic life are a limestone quarry and lime works as well as boat- and shipbuilding enterprises and woodworking plants. The subjects included both Finnish- and Swedish-speaking parents with at least one child under 12 years of age. Matching was used at this stage, for which reason the groups were very much the same, excepting the educational level, which was appreciably higher among the migrants than the people who had not moved.

In all the families, both the father and the mother were interviewed, and the questions concerned family life, school, day care, work and leisure as well as, in the case of the migrants, migration and the premigratory period. Special attention was given to matters that the interviewees regarded as difficult. Such matters are herein referred to as 'problems,' and their number and degree of difficulty were supposed to reflect the subjects' state of psychic health.

The migrants did not differ significantly from the locals with respect to the number of their problems, but there were differences in degree of difficulty experienced. The problems were rated as 'slight,' 'moderately difficult' and 'very difficult.' Finnish-speaking migrants had more 'very difficult' problems than the locals. These problems, which were so troublesome as to disturb the course of everyday life perceptibly, made it harder for the migrants than for native inhabitants to cope with the situations of life.

The nature of the problems was examined by dividing them into 18 different categories. These were, further, combined into four main classes: 'family problems,' 'day-care and school problems,' 'work problems' and 'problems connected with the physical-social environment.'

The family problems were roughly alike numerically and as regards degree of difficulty for both migrants and locals. The experience of the Swedish-speaking men with married life was different, however, in that the migrant husbands experienced more discord in their matrimonial relations, whereas the husbands among the locals regretted more their own absences and the consequent confinement of the wives to their homes.

The migrant women experienced fewer problems in their work than the local women. The anxieties of the latter were connected especially with the psychic aspects of their work (for example, stress). As for the men, on the other hand, a difference of another kind emerged: the male migrants had more difficulties with their fellow workers.

The problems connected with the physical-social environment brought to the fore the most differences between the migrants and the local subjects. The Finnish-speaking migrants experienced their relations with their environment as more difficult than did the long-time local residents. What caused the migrant women concern in particular were the attitudes of the people around them and the lack of social contacts. The male migrants, again, spoke of problems connected with the local language conditions. It is noteworthy that among the Swedish-speaking subjects no differences of the foregoing kind appeared between the migrants and the native inhabitants. Contributing factors were probably, on the one hand, the language situation in the Parainen area — 60 % of the inhabitants speak Swedish as their mother tongue — and, on the other hand, the fact that the Swedish-speaking migrants had come from considerably closer to their new homes than the Finnish-speaking ones.

Comparisons were also made between the Finnish- and Swedish-speaking migrants, but they did not differ much from each other. Nearly all the differences to emerge were connected with environmental problems. The Finnish-speaking migrants experienced more difficulties in their relations with their environment than the Swedish-speaking migrants did.

It was attempted to determine by means of background variables what factors were connected with the number, nature and degree of difficulty of the problems — or, in other words, what sort of migrants most likely experience psychological "indisposition." The background variables correlate, however, in very different ways in different groups, and it was not possible therefore to point out any clear-cut risk factors. The number of problems seemed to be bound up most distinctly with earnings, changes of jobs and the need for information — or, the lower the earnings, the larger the number of jobs held and the clearer the need for additional information about Parainen prior to moving there, the more problematical was the migrant's situation at the time of the interview. The experience of the women migrants was influenced by the period of residence. The longer they had resided at Parainen, the better did the Finnish-speaking migrants of the female sex feel. By contrast, the longer the Swedish-speaking migrant women had lived in the community, the

more were they burdened with problems.

Quantitatively, the migrants did not have more problems than the locals. They did, however, have more very difficult problems, which made it harder for them to cope with the situations of life than was the case with the locals. Most clearly did the migrants differ from the locals with respect

to the nature of their problems. The migrant women had more difficulties in their relations with the environment while the local women had more worries connected with their work. The male migrants also had problems related to their environment, in addition to which they experienced difficulties in their relations with fellow workers.

Harshad V. Vyas
Senior lecturer in Education,
North East London Polytechnic

MULTICULTURAL DIMENSION IN TEACHER EDUCATION IN ENGLAND

Movement of populations across and into nations is not a new phenomenon. Indeed histories of nations dwell on this phenomenon in various ways, or at least make some reference to it. What is perhaps more recent is at the most at conceptualizing it, and thereby removing it from a historical perspective. These attempts at conceptualization are very interesting indeed, not least because of the range of paradigms which they bring about. What I want to attempt today is to offer an analysis leading to some paradigms and then look at some implications for a professional concern like teacher education. The logic of the analysis and implications would suggest that the relevance of this discussion cannot remain confined to teacher education alone.

We can say, that there are different models of multicultural societies. I think there are at least two assumptions implicit in this models. One is that, although my preference is to look at groups as 'cultural groups', they are being viewed, perhaps rather too generally, as 'immigrant labouring groups', that is as key elements in the economic life of a particular society. The second assumption - an extension of the first, is that this is a pre-dominantly Eurocentric view of looking at societies. These assumptions help us,

I think, in moving away from saying that ancient Rome was multicultural and stress contemporary concerns.

The Evolutionary model refers to the way in which the society develops from a monocultural one into a multicultural one in a natural way. In case of Britain, for example, when ex-British empire became the new Commonwealth, citizens of the Commonwealth countries thought of going to Britain in the same way as they would have thought of in going to any other country of the Commonwealth. In the context of such an attitude prevailing, when post-war economies of Western European countries needed labour, the immigration to Britain from early nineteen fifties to mid-sixties (i.e. when the first sets of immigration controls were introduced) appeared to follow the law of demand and supply. I am suggesting here that Britain represents the Evolutionary models of a multi-cultural society mainly as a result of these fifteen years although the official recognition by politicians of the multicultural character of the British society had to wait much longer.

The Interventionist model describes the United States situation much more vividly than in some other societies. This model can be seen as an extension of the

idea of the U.S. society as 'a melting pot' which had been prevalent for a very long time. The appearance of books like 'The Unmelting Pot' provided substantial evidence on inequalities suffered by the blacks and other minorities in the United States. In the interventionist model of a multicultural society legislation becomes a key element in informing/guiding institutions with regard to how minorities shall be treated. U.S. governmental legislation about bilingual education programs, affirmative action and equal opportunity programs are all illustrations for this model.

Where two or more cultural groups enjoy parity of status in society and this principle is also enshrined in the constitution of a country, that might be described as a **Structural model of a multi-cultural society**. The situation in Canada, Mauritius, Fiji, Guyana appears to illustrate this model. It is quite possible that from the point of view of the Swedish minority, in Finland is also an example this kind of society. Where a society accepts one or more minorities within itself but maintains the stance of superiority with emphasis on the integration into the mainstream culture, values and ideology, that kind of multicultural society can be described as **Relational**. In this situation, minorities exist on the majority's terms, however subtle and unstated. Finnish minority in Sweden as well as other minority groups like the Chilean and Armenians provide an illustration of this. It may be suggested that this model also describes the situation of 'migrant workers' in some EEC countries.

The last model in my analysis is named a **Hierarchical model** of a multicultural society. In such a society the state apparatus is constructed on the principle of superiority on of one group or a ruling cultural group. The superior status of the ruling group defines the progressively inferior status of other groups in society. This is backed by legislation, governmental policy, and appropriate enforcement. The multicultural society of South Africa illustrates this.

Australia has considerable multicultural experience but I have difficulty in deciding which model is an appropriate descriptor mainly for two reasons. One is that having been a part of the British empire, Australian society has probably retained some of the influences from Britain. On the other hand, the society has also developed in its own way, e.g. less social class conscious than the British. I want to leave the question of how best to describe the multicultural society of Australia for open discussion.

When these models are used as starting points for understanding any particular multicultural society, scope becomes available of identifying a paradigm which such model must generate. This is in essence a mode of thinking. To take a concrete example, because Britain has been an Evolutionary type of multicultural society, a proper recognition of cultural minorities in Britain had to wait until the governmental recognition of the idea. Until then, the prevailing paradigm about the cultural groups was in terms of specific needs and no more. In Fijian society - an example of multicultural society of the Structural type - Fijian, Indians and Whites are accepted for what they are and this is reflected, for example, in Fijian school textbooks.

Given that there is a considerable degree of interest and awareness about multicultural societies and formal schooling is a feature of most societies, there is need for sustained research activity in this field. Exchange of scholars and experience has always been beneficial but the need for this is much more urgent in this field than ever before. I am conscious that I have omitted one important area in my analysis, the discussion of concepts associated with descriptions of multicultural societies, e.g. race, ethnicity, cultural pluralism, marginal status, and so on. To do so would have involved me in a much bigger enterprise than I had envisaged but I have to admit, that my definitions of these have remained implicit in the models I have formulated. Much more importantly, these concepts should be matters of open discussion

where individual experience of cultural groups and societies can be brought to bear. To conclude, I hold the view that conceptualizations about multicultural societies

are in need of continual reapprisals and that the best hope for this may be through exchange of experiences among research institutions of all kinds.

KESKUSTELUA

SIIRTOLAISHISTORIAN TUTKIMUS SUOMESSA V. 1965-1983

Reino Kero ja Auvo Kostiainen

Turun yliopisto

Historian laitos

Kesällä 1983 käytiin Turun Sanomien mielipidepalstalla Pohjois-Amerikassakin asti mielenkiintoa osakseen saanut keskustelu siirtolaishistorian tekemisistä ja tekemättä jättämisistä. Toimittaja Antti Arve oli kysynyt Siirtolaisuusinstituutin johtajalta Olavi Koivukankaalta, mitä tiedetään kaukomaiden suomalaisista. "Emme kovinkaan paljon", vastasi Koivukangas. Alaotsikoista saatiin lukea, että "tutkittu tieto loppuu laiturille" ja että nimenomaan "Amerikan suomalaisuudesta on varsin rajallisesti tutkittua tietoa."

Turun yliopistossa toimivat amerikansiirtolaisuuden tutkijat hämmästelivät Koivukankaan lausuntoja ja laativat kirjoitelman, jossa kysyttiin, "loppuuko tieto laiturille?" Reino Keron, Auvo Kostiaisen, Arja Pillin ja Keijo Virtasen mielestä tieto ei loppunut laiturille. He totesivat, että yksistään Turun yliopistossa on valmistunut juuri tältä alueelta kolme hyväksi arvioitua väitöskirjaa, parisenkymmentä pro gradu -tutkielmaa ja satakunta Suomessa ja ulkomailla julkaistua artikkelia. Lisäksi on vielä hyväksi arvioitu yleisesitys, muutamia muita kirjan kokoisia tutkimuksia, ja parhaillaankin on valmistumassa kolme laajaa tutkimusta.

Koivukankaalle huomautuksia tehneet tutkijat totesivat lisäksi, että "tutkimustyötä on tehty myös New Yorkin laitureitten tuolla puolen".

Toimittaja Arve oli tämän jälkeen pahoillaan siitä, että "Koivukankaan repliikki tut-

kimuksen laiturille jäämisestä sai kärjekäämmän ja yksioikoisemman ilmiänsun kuin hän tarkoitti". Koivukangas vapautti kuitenkin toimittajan vastuusta ja ilmoitti olevansa edelleen sitä mieltä, että "suomalaisen ... siirtolaisuuden tutkimuksessa emme ole siis edenneet kovinkaan kauas lähtökuopista". Kun keskustelussa ohimennen tuli esille myös Siirtolaisuusinstituutin toiminta, totesi Koivukangas, että instituuttia koskevalle kritiikille ovat Siirtolaisuus-lehden palstat avoimena neljä kertaa vuodessa. Emme ole - ainaakaan tällä hetkellä - kiinnostuneita keskustelemaan siitä, mitä tämän Turun yliopiston historian laitoksen helmasta versoneen instituutin olisi tullut tehdä ja mitä se ei olisi saanut tehdä. Haluaisimme sen sijaan kysyä edelleenkin, loppuuko tieto todella laiturille. Turun Sanomat ei mielestämme ole kovin sopiva forum jatkokeskustelulle, joten käännyimme mielipiteinemme Siirtolaisuus-lehden puoleen. Vastamme "laituri-kysymykseen" esittelemällä lyhyesti, millaista tutkimusta Turun yliopistossa on tältä alueelta tehty. Jätämme käsittelyn ulkopuolelle ne lukuisat selvitykset, joissa on tarkasteltu siirtolaisten lähtöön liittyviä ongelmia.

Lähtekäämme liikkeelle ensimmäisistä siirtolaista kohdanneista ongelmista. Minne mennä Ellis-saarelta pääsyn jälkeen? Siirtolaisten sijoittuminen Pohjois-Amerikan eri osiin on ongelmaryhmä, josta voitaisiin tehdä kymmeniä, ehkä jopa satojakin pikku tutkimuksia. Onhan Amerikassa satoja "suo-

malaispaikkakuntia". On kuitenkin luonnollista, ettei joka paikkakunnasta tehdä omaa tutkimustaan ja että professori Niitemaa antoi siirtolaishistorian kukoistuksen päivinä vain kahdelle opiskelijalle tutkimusaiheen, joka kartoittaa sijoittumisongelmia. Toinen koski Pohjois-Minnesotan suomalaisia¹, toinen Chicagon suomalaisia.²

Kun siirtolaishistorian tutkimustyö Turun yliopistossa oli laajimmillaan, kuului osana ohjelmaan myös matkustajaluetteloista saatavissa olevan tiedon hyödyntäminen. ATK-menelmiä hyväksi käyttäen tutkittiin, minne siirtolaiset matkustajaluetteloiden mukaan hakeutuivat. Määrärahat riittivät vuosien 1873, 1882, 1890, 1905 ja 1913 siirtolaisten tutkimiseen. Tämän vaikeasti hyödynnettävän materiaalin pohjalta valmistui v. 1980 laajahko tutkimus.³

Siirtolaisten sijoittumista ammatteihin ei ole tutkittu kovin laajasti. Olemassa oleva "tutkittu tieto" perustuu osittain v. 1966-1967 Pohjois-Amerikassa tehtyihin haastatteluihin, osittain 1960-luvun lopulla lomakkeilla tehtyihin tiedusteluihin.⁴ Aihetta on lisäksi sivuttu lukuisissa muita aiheita käsittelevissä tutkimuksissa.

Siirtolaisten poliittista toimintaa on tutkittu hyvin paljon. Laajimmista tutkimuksista todettakoon, että ne kattavat Imatra liikkeen⁵, sosialistisen liikkeen alkuvaiheet⁶, kommunistisen liikkeen synnyn⁷ ja sosialidemokraattisen liikkeen kuihtumisen.⁸ Lisäksi on tehty muutamia tutkimuksia, jotka valaisevat nimenomaan työväenliikkeiden erityispiirteitä kuten poliittista koulutus-toimintaa ja harrastustoimintaa.⁹

Sanomalehdistön historiaakaan ei ole unohdettu. Jo 1970-luvun alussa valmistui pro gradu -tutkielma, joka kartoitti amerikansuomalaisten varhaisinta julkaisu-toimintaa.¹⁰ Vuosi sitten valmistui Kanadan suomalaisesta sanomalehdistöstä ansiokas väitöskirja,¹¹ ja parhaillaan on valmistumassa tutkimus toisen maailmansodan jälkeisestä siirtolaislehdistöstä. Toki olisi silti paikallaan, että Yhdysvaltain suomalaisten monipuolisesta sanoma- ja aikakauslehdistöstä tehtäisiin joskus vielä yleisesitysikin.

Suomalaiset siirtolaiset ovat Pohjois-Amerikassa olleet "poikkeava" ryhmä sikäli, että heidän keskuudessaan vasemmistolaisuus on saanut suhteellisesti enemmän kannatusta kuin muiden siirtolaisryhmien keskuudessa. Pieni tutkimuksellinen painopiste tällä alueella on siksi ollut paikallaan. Professori Niitemaa ei varmaankaan ollut "yksisilmäinen", kun hän 1970-luvun alussa suhtautui hyvin suopeasti tästä aihepiiristä tehtyihin tutkimuksiin. Kuitenkin myös kirkko ja raittiusliike ovat olleet suomalaisille tärkeitä. Ensin mainitusta amerikansuomalaiset itse ovat tehneet erittäin paljon tutkimuksia, joten tyytyminen Turussa hiukan vähempään lie-nee ollut perusteltua.¹² Raittiusliikkeistä on mainitusta amerikansuomalaiset itse ovat tehneet erittäin paljon tutkimuksia, joten tyytyminen Turussa hiukan vähempään lie-nee ollut perusteltua.¹² Raittiusliikkeistä on Turussa tehty yksi pro gradu -tutkielma.¹³ Tutkittavaa epäilemättä olisi vielä toisenkin "gradun verran". Osuustoimintaliikkeistä annettiin aikoinaan erälle opiskelijalle tutkimusaihe, mutta tämä tutkielma tuskin koskaan valmistuu. Toisaalta amerikansuomalaiset itse ja eräät muut ovat tehneet useita osuustoimintaliikettä koskevia tutkimuksia.

Siirtolaisten sopeutuminen uuteen ympäristöön on hyvin moninainen ilmiö. Sen piiriin kuuluu tietenkin sanomalehdistö, samoin järjestötoiminta. Edellä on käynyt ilmi, että näistä on tehty paljonkin tutkimuksia. Muita sopeutumiseen liittyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi avioliittojen solmiminen ja kielen muutokset. Ensin mainittu näyttää tällä hetkellä olevan kovastikin tutkimuksen kohteena (ei tosin Turussa), jälkimmäisestä taas Pertti Virtaranta on valmistellut tutkimusta, joka ilmestyyne lähiaikoina. Myös siirtolaisten paluu Suomeen on osittain sopeutumiskysymys. Tästä aiheesta on tehty väitöskirja.¹⁴ Muutto-liike Pohjois-Amerikasta Neuvostoliittoon maailmansotien välisenä aikana oli niinkään sopeutumiseen tai sopeutumattomuuteen liittynyt ilmiö. Tästä on tehty joukko artikkeleita, yksi pro gradu -tutkielma¹⁵ ja yksi varsin laaja tutkimus.¹⁶

Liioin ei ole unohdettu siirtolaisten yhteyksiä Suomeen. Tästä aihepiiristä on tehty kaksi pro gradu -tutkielmaa.¹⁷

Edellä on kartoitettu sitä tutkimustyötä, joka on tehty Turun yliopistossa. Tämän lisäksi lähes kaikissa muissakin Suomen yliopistoissa on tehty joitakin alan tutkimuksia. Suomalaiset kirkkohistorian tutkijat ovat olleet hyvin kiinnostuneita amerikansuomalaisten kirkollisesta toiminnasta - erityisesti sen varhaisvaiheista ja lestadiolaisuudesta. Amerikansuomalaisten poliittis-sosiaalisista erityispiirteistä on tehty selvityksiä mm. Helsingin Yliopistossa.

Kuten edellä on todettu, eivät tutkijat New Yorkin laitureitten takanakaan ole laiskotelleet. Merkittävän osan siellä valmistuneista tutkimuksista muodostavat osavaltioiden tai muiden alueiden suomalaisten historiat (esim. Minnesotan, Michiganin, Illinoisin, Wisconsinin, Suur-New Yorkin ja Kanadan). Yliopistoissa on valmistettu lisäksi hyvin suuri määrä erikoistutkimuksia, joukossa ainakin toistakymmentä yliopistolista väitöskirjaa, joista useat on myöhemmin kehitelty julkaistaviksi kirjoiksi. Aihepiireiltään nämä tutkimukset voidaan jakaa seuraaviin pääryhmiin: poliittinen toiminta (Karni, Hummasti, Ahola, Ross), kirkot ja seurakunnat (Niemi, Ollila, Puotinen), suomalaisten siirtolaisten erityispiirteet kuten osuustoiminta (Kerchner, Turner, Alanen), sanomalehdistö (Kolehmainen), sosio-ekonomiset kysymykset (Doby, Linström-Best, Pentti-Vidutis, Sillanpää, Vargelin-Brown) ja yleisesitykset (Hoglund, Sariola). Lisäksi on esimerkiksi Matti E. Kaups tutkinut maantieteilijän näkökulmasta suomalaisten sijoittumista Amerikkaan.

Viime vuosina on varsinkin sosiologien kiinnostus suomalaisten siirtolaisten vaiheisiin kasvanut. Tästä ovat osoituksena esimerkiksi Loukisen ja Kiviston tutkimukset. On ollut myös havaittavissa, että muutkin amerikkalaiset kuin suomalaista syntyperää olevat ovat viime aikoina kiinnostuneet suomalaissiirtolaisten vaiheista, vaikka lähdeaineiston käyttö onkin näille ollut kielellisistä syistä ongelmallista. Tarmokkaimmat ovat

kuitenkin opiskelleet Suomen kielen (London). Hyvä osoitus mielenkiinnon heräämisestä oli myös Torontossa syksyllä 1979 järjestetty erittäin suuri kongressi, "Finforum 79". Tännehan myös tämän katsauksen laatijat pääsivät "instituutin siivellä", kuten instituutin johtaja asian ilmaisee (kiitoksia).

Toki vielä merkittäviäkin tutkimusaiheita löytyisi. Niinpä syndikalistinen IWW-liike ansaitsisi hyvinkin oman perusteellisen tutkimuksensa. Ja toki kalevaisistakin voitaisiin tehdä laaja tutkimus. Voitaisiin myös tutkia niitä suomalaisia, jotka eivät halunneet olla sen paremmin sosialisteja kuin kirkkosuomalaisiakaan eivätkä osallistua muuhunkaan järjestötoimintaan. Ja miksi ei voitaisi tutkia tähän astista perusteellisemmin suomalaisten siirtolaisten suhteita muihin siirtolaisryhmiin? Ja voitaisiin tutkia vielä montaa muutaakin ongelmaryhmää. Mutta tämä ei muuta miksikään sitä tosiasiaa, että suomalaisista siirtolaisista on tehty miltei kaikkiin muihin siirtolaisryhmiin verrattuna tutkimuksia harvinaisen paljon - myös New Yorkin laitureitten tuolta puolen.

- 1 Harri Saarelainen, Suomalaisyhteisöjen kehitysvaiheet Pohjois-Minnesotan Mesabi-vooriston kaivospaikkakunnilla vuosina 1890-1914 (1974). 116 s.
- 2 Marja-Liisa Pyöli-Vainio, Chicagon suomalaisasutuksen synty ja kehitys (1975). 156 s.
- 3 Reino Kero, The Finns in North America. Destinations and Composition of Immigrant Societies in North America before World War I. *Annales Universitatis Turkuensis. Ser. B. Tom 150.* Turku 1980. 97 s.
- 4 Reino Kero, Suomen Siirtolaisuuden Historia I. Turun yliopiston historian laitoksen julkaisuja 10. Turku 1982. s. 145-169.
- 5 Ilkka Liski, Amerikansuomalainen työväenyhdistys Imatra I (1978). 97 s.
- 6 Ville Marjomäki, Amerikansuomalainen työväenliike vv. 1890-1906 (1977). 231 s.
- 7 Auvo Kostiainen, The Forging of Finnish-American Communism, 1917-1924. A Study in Ethnic Radicalism. *Annales Universitatis Turkuensis. Ser. B. Tom 147.* Turku 1978. 225 s.
- 8 Vuokko Aromaa-Kaskinen, Amerikansuomalai-

- nen sosialidemokraattinen liike vuosina 1921-1936. Poliittisen ja etnisen vähemmistöryhmän pyrkimykset löytää identiteettinsä (1979). 190 s.
- 9 Esim. Mirja Koivunaho, Amerikansuomalaisten näytelmäseuratoiminta työväenliikkeen piirissä viime vuosisadan lopulta II maailmansotaan (1978). 124 s.; Arthur Johnson, The Kalevan Kansa Colonization Company Limited's Relationship with North-American Utopian Socialist Settlements from 1900 to 1905 (1979). 78 s.; Riitta Stjärnstedt, Naiset amerikansuomalaisessa työväenliikkeessä vuoteen 1920 (1981). 129 s.; Tuula Vainikainen, Oskari Tokoi Amerikansuomalaisessa työväenliikkeessä (1982). 222 s.; Varpu Luodesmeri, Amerikansuomalaisten työväenjärjestöjen suhtautuminen Suomesta vuoden 1918 sodan jälkeen tulleisiin siirtolaisiin - "Hiljan Suomesta tulleitten tutkijakomiteat" (1972). 132 s.; Jouni Ekonen, Amerikansuomalaisen työväenliikkeen suhtautuminen Yhdysvaltain presidentinvaaleihin vuosina 1908-1939 (1975). 150 s.; Hannu Heinilä, Work People's College - amerikansuomalaisen työväestön oppilaitos (1976). 197 s.
- 10 Ritva Jarva, Amerikansuomalaisen työväenliikkeen sanomalehtien syntyvaiheet (1970). 155 s.
- 11 Arja Pilli, The Finnish-language Newspapers in Canada, 1901-1939. A Study in the History of Ethnic Journalism. *Annales Academiae Scientiarum Fennicae. Dissertationes Humanarum Litterarum* 34. Turku 1982. 330 s.
- 12 Turussa on eräiden artikkeleiden lisäksi tehty kaksi laajaa amerikansuomalaisten uskonnolliseen toimintaan liittyvää tutkimusta: Ensio Virtanen, Suomi-Synodi ja kansalliskirkkokunta, amerikansuomalaisten tärkeimmät kirkolliset järjestöt. Toiminta ja keskinäiset suhteet (1890-1930) (1978). 139 s.; Jukka Uotila, Amerikansuomalaisen työväenliikkeen suhtautuminen kirkkoon vuoteen 1914 (1976). 155 s.
- 13 Eija Lehtinen, Raittiusliike, osa amerikansuomalaisista järjestötoimintaa (1885-1932) (1978). 118 s.
- 14 Keijo Virtanen, Settlement or Return: Finnish Emigrants (1860-1930) in the International Overseas Return Migration Movement. *Studia Historica* 10. Forssa 1979. 275 s.
- 15 Ritva-Liisa Hovi, Amerikansuomalaiset osuuskunnat Neuvostoliitossa 1920-luvun alkupuolella amerikansuomalaisten ja neuvostokarjalaisten sanomalehtien valossa (1969). 108 s.
- 16 Reino Kero, Neuvosto-Karjalaa rakentamassa. Pohjois-Amerikan suomalaiset tekniikan tuojina 1930-luvun Neuvosto-Karjalassa. *Historiallisia tutkimuksia* 122. Tammi 1983. 231 s.
- 17 Jorma Ahonen, Ulkosuomalaistoiminnan alkuvaiheet (1918-1945) (1979). 124 s.; Merja Dyhr, Amerikansuomalaisten kotimaanmatkailut vuosina 1920-1947 (1979). 109 s.

EDELLISEN JOHDOSTA

Viime vuosina suomalaisesta siirtolaistutkimuksesta käyty keskustelu on ollut valitettavasti vähäistä. Erityisesti olisi pohdittava sitä, missä vaiheessa tutkimus on tällä hetkellä ja mihin tulisi edetä jatkossa. Viime kesänä syntyikin pieni keskustelunpoikanen Turun Sanomien palstoilla.

Ennen lähtöään Pohjois-Amerikkaan tapaamaan mm. suomalaisia siirtolaisia toimittaja Antti Arve keskusteli kanssani Suomessa tehdystä siirtolaistutkimuksesta. Totesin, että Anna-Leena Toivosen vuonna 1963 eteläpohjalaista valtameren takaista siirtolaisuutta vuosina 1867-1930 ja Reino Keron vuonna 1974 siirtolaisuutta Pohjois-Amerikkaan ennen ensimmäistä maailmansotaa käsitelleiden väitöskirjojen jälkeen tunnetaan suomalaisen Amerikan-siirtolaisuuden lähtöalueproblematiikka ja muuttoprosessi varsin hyvin. Sen sijaan puuttuu yhtä perusteellista ja kokonaisvaltaista tutkimusta siitä, mitä siirtolaisille tapahtui heidän saavuttuaan New Yorkin laiturille.

Kokemuksistani oppineena pyysin toimittajaa lukemaan minulle jutun puhelimesta, minkä hän tekikin. Tässä yhteydessä pyysin korjaamaan kohdan, jossa todettiin tutkitun tiedon loppuvan New Yorkin laiturille. Kuitenkin lehden tietokone-ladonta ei jostain syystä saanut korjauksia, vaan lehdessä julkaistiin alkuperäinen versio. Tämä valitettava tosiasia saatettiin välittömästi lehden il-

mestyttyä Turun yliopiston historian laitoksen siirtolaistutkijoiden tietoon.

Jos ajatellaan yli 400 000 Pohjois-Amerikkaan muuttanutta suomalaista siirtolaista ja lähes miljoonaa heidän jälkeläistään, siirtolaistutkimuksellamme on edessään vielä suuria haasteita. Kysymys on siitä kuinka korkealle asetamme riman eli kuinka perusteelliseen ja monipuoliseen tietoon pyrimme. Niinpä Turussa 5.-8.9.1984 järjestettävä FINNFORUM III:n painopistealueiksi on suunniteltu toistaiseksi vähän tutkitut aiheet: (1) Pohjois-Amerikan suomalaisyhteisöt (Finntowns), (2) sosiaalinen elämä ja yhteiskuntasuhteet, (3) kansanrunous, kirjallisuus ja identiteetti, (4) siirtolaisten jälkeläiset ja heidän arvomaailmansa sekä lopuksi (5) siirtolaistutkimuksen nykytila ja tulevaisuuden suunnat.

FINNFORUMIN järjestelyjä palvelisi, jos myös muut tutkijat ja asian harrastajat voisivat esittää mielipiteitään siirtolaistutkimuksen nykytilasta ja siitä mihin suuntaan olisi edettävä tulevaisuudessa. Rakentavan, kriittisen ja ennen kaikkea uusia ajatuksia luovan keskustelun merkitystä on korostettava siirtolaistutkimuksen edistämiseksi. Tämä on yksi tehtävä, miksi Siirtolaisuusinstituutti aikanaan perustettiin.

Olavi Koivukangas

TIEDOTUKSIA

OPINTOMATKA RUOTSIIN

Siirtolaisuusinstituutin edustajat, johtaja Olavi Koivukangas ja tutkimussihteeri Ismo Söderling tekivät Ruotsiin viisi päivää kestävästä seminaari- ja yhteistyomatkan 16.-22.10.1983 välisenä aikana. Vierailua varten oli Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto myöntänyt apurahan.

Matkan ensimmäisessä vaiheessa osallistuimme Örebrossa pohjoismaiseen muuttoliiketutkijoiden seminaariin "Nya vägar för invandrar- och minoritetsforskning". Järjestäjinä toimi tuolloin vielä epävirallinen yhdistys Nordiska Föreningen för Invandrar- och Minoritetsforskare (NOFIM). Koontumisen lopuksi pidettiin yhdistyksen perustava kokous, jonka hallitukseen valittiin Suomen edustajiksi Taisto Hujanen Tampereen yliopistosta ja Ismo Söderling Siirtolaisuusinstituutista. Yhdistys pyrkii kahden vuoden välein järjestämään vastaavia seminaareja. Seminaarin yhteydessä konsultoitiin yksityisissä neuvotteluissa myös Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoimintaan liittyvistä asioista. Tällöin lähinnä EIFO:n edustajan kanssa alustavasti tarkasteltiin Siirtolaisuusinstituutissa suoritettavan paluumuuttotutkimuksen julkistamista.

Seminaarin jälkeen siirryimme Norrköpingiin, jossa yhden päivän ajan tutustuimme monipuolisesti maahanmuuttoviraston (Statens Invandrarverk, SIV) toimintaan. Ensiksi tiedotussihteeri Marie Andersson esitteli talon toimintaa, henkilökunnan rakennetta ja tehtäväkuvia. Tämän jälkeen dokumentaatio-osastolla Östen Svensson selosti monipuolisesti tietojen ATK-dokumentointia, joka maahanmuuttovirastossa on järjestetty todella nopeasti käyttäjiä palvelevaksi. Dokumentointi-osastolla on myös kirjasto, jossa erityisesti aikakauslehtien lukuisuus (n. 200) kiinnitti huomiota. Myös kirjaston yhteydet muihin vastaaviin laitoksiin olivat ajanmukaiset ja toimivat. Niinpä kirjasto saa Tuhkolmasta tiedon niistä muuttoliike-artikkeleista, jotka ovat sellaisissa lehdissä, jotka eivät tule kirjastoon.

Iltapäivä oli omistettu maahanmuuttovirastossa seminaariesitelmille. Aluksi Koivukangas selosti Siirtolaisuusinstituutin tavoitteita ja toimintaa, minkä jälkeen Söderling piti esitelmän Suomen muuttoliiketutkimuksen nykytilasta ja tulevaisuudesta (Migrationsforskning i Finland - forskningsinriktningen, aktuella resultat och Planerade projekt). SIV:n edustaja Tommy Holm käsitteli

esitelmässään Ruotsista suuntautuvaa paluumuuttoa. Hänen piakkoin ilmestyvässä tutkimuksessaan on mielenkiintoisella tavalla verrattu suomalaisen, jugoslaviaisten ja kreikkalaisten paluumuuttoa. Tuleva raportti antaa hyödyllistä informaatiota niistä erilaisista ongelmista, joita Ruotsilla on eri vähemmistöjen kanssa. Stig Kattilakoski kosketti esitelmässään pohjoismaisen muuttoliikkeen työmarkkinapoliittisia lähtökohtia. Ruotsissa on voimakasta tarvetta siirtolaistyöläisten jatko- ja täydennyskouluttamiseen. Toisaalta Ruotsin taloudellinen tilanne asettaa kehittämistoimille selvät rajat Kattilakosken mukaan.

SIV:stä siirryimme Norrköpingin kunnan siirtolaisvirastoon (Invandrarbyrå), jossa keskustelimme kunnan viranomaisten sekä paikallisten suomalaisten siirtolaisten edustajien kanssa. Toimiston edustajan Toivo Riihisaaren mukaan heidän toimintansa luonne on muuttunut ajan kuluessa selvästi, sillä tulkkipalveluja tarvitaan yhä vähemmän. Sen sijaan monimutkaisempien tehtävien lisääntyminen on luonut selviä haasteita viraston työntekijöille. Esimerkiksi paluumuuttoon liittyvä eläkeneuvonta on vaatinut viraston työntekijöiltä laajaa paneutumista kummankin maan eläkelainsäädäntöön. Norrköpingin Suomi-seuran puheenjohtajan Pentti Salonen mukaan paluumuuton voimakkuus on pahasti verottanut seuran aktiivisinta jäsenistöä. Niinpä noin 350 jäsenestä 45 on palannut Suomeen ja seuran urheilu- ja liikuntatoimen kannalta aktiivisimmat ovat olleet palanneiden joukossa. Tämä on merkinnyt seuran toiminnalle selvää takaiskua. Toinen polttava kysymys liittyy siirtolaislasten suomenkieliseen opetukseen. Vaikka kunnan suomenkielinen opetus ruotsalaisittain tarkasteltuna onkin huippuluokkaa, saatiin selvä kuva siitä, että hyvä tilanne ei ole tulevina vuosina itsestäänselvyys, vaan saavutetuista eduista on taisteltava jatkuvasti. Paikallisen sanomalehden suomenkielinen toiminta ja Vilho Pukkila otti voimakkaasti kantaa siirtolaisten oman lehden "Ruotsin Suomalaisen" lakkauttamiseen. Pukkilan mukaan lehden on elääkseen edustettava maan ruotsinsuomalaista vähemmistöä eikä liiton keskusjohtoa. Jos tämä hänen mukaansa olisi ymmärretty aikaisemmin, olisi voitu myös luottaa lehden levikin kasvamiseen ja siten myös hengissä pysymiseen. Kokonaisuutena ottaen Norrköpingin suomalaisten edustajien kanssa käyty keskustelu osoitti, että siirtolaisten ongelmat ovat

laajoja ja usein vaikeasti hallittavissa, mutta siirto-
laisten tietoisuus ongelmistaan ja halu niiden rat-
kaisemiseen on selvästi lisääntynyt.

Norrköpingistä siirryimme Tukholmaan, jossa
ensimmäiseksi keskustelimme Ruotsinsuomalaisten
Arkistossa arkistonhoitaja Erkki Vuonokarin kans-
sa. Arkistolla on suuria tilaan ja talouteen liittyviä
ongelmia, mutta toisaalta määrätietoisella työllä tie-
toisuus arkistosta on lisääntynyt. Tämä on merkin-
nyt sitä, että arkiston olemassaolo koetaan yhä vält-
tämättömämpänä ja olennaisempana ja sen tehtävät
ovatkin suuresti lisääntyneet. Tämän jälkeen vierailimme
Suomi-talon kirjastossa, Ruotsinsuomala-
isessa koulutusneuvostossa ja Tukholman Suomi-
seurassa. Viimeksimainittu on suurissa taloudellisi-
sissa vaikeuksissa, sillä toimiston kaikki kolme
työntekijää ovat saaneet irtisanomisvaroituksen.
Tämä on valitettavaa, sillä Tukholman 60 000
suomalaisen yhteisten asioiden hoitoa on ilmeisesti
vaikeaa ja epätarkoituksenmukaista hoitaa vapaa-
ehtoisin voimin. Suomi-seuran edustajan kanssa
keskustelimme myös Botkyrkan siirtolaisopperan
Suomen vierailuun liittyvistä asioista.

Seuraavana tutustumiskonteena oli Tukhol-
man kulttuuritalon näyttely "Det andra Amerika",
jossa perehdyimme erityisesti Amerikan asut-
tamiseen ja siirtolaisuuteen liittyvään osastoon.
Näyttely esitteli mielenkiintoisella ja vaihtoeh-
toisella tavalla Amerikan asuttamista ja taloudel-
lista nousua, mm. ensimmäisiä käsinkirjoitettuja
orjien ostosopimuksia.

Näyttelystä siirryimme Ruotsin asuntohallituk-
seen, jossa keskustelimme Ruotsalais-suomalaisen
kulttuurirahaston puheenjohtajan, ylijohtaja Hans
Löwbeerin kanssa ruotsinsuomalaisten historian
kirjoittamisesta. Hänen suhtautumisensa asiaan oli
positiivinen ja kokonaisuutena ottaen Siirtolai-
suusinstituutin ajama asia meni eteenpäin. Alusta-
vasti sovittiin, että puheenjohtaja Löwbeer kutsuu
koolle Ruotsista ja Suomesta alan asiantuntijoita,
jotka pohtisivat tulevan projektin tieteellisiä läh-
tökohtia.

Viimeisenä matkapäivänä oli kaksi kohdetta.
Aamupäivällä tutustuimme Tukholman suomalai-
sen seurakunnan toimintaan pastori Urpo Kokko-
sen opastuksella sekä vierailimme seurakunnan

arkistossa, minkä todettiin tarjoavan mitä maini-
oimman tilaisuuden siirtolaisuustutkimuksen suo-
rittamiseen, sillä arkisto käsittää muuttotiedot vii-
meisten 90 vuoden aikana seurakunnan jäseniksi
tulleista. Vanhempi materiaali on siirretty Ruotsin
valtiorakistoon. Seurakunnan arkistomateriaali
suo myös hyvän mahdollisuuden selvittää paluu-
muuttoa, ketjumuuttoa (esimerkiksi Suomesta
Ruotsin kautta Pohjois-Amerikkaan) sekä pend-
lausta.

Matkan viimeisenä kohteena oli Ruotsinsuoma-
laisten Keskusliitto, jossa keskustelimme pääsihtee-
ri Tuomo Tirkkosen sekä koulutussihteeeri Mar-
ja-Riitta Ritanoro-Nivan kanssa. Pääsihteeeri Tirkko-
nen selvitti RSKL:n asemaa ja tehtäviä. Tässä yh-
teydessä keskusteltiin erityisesti liiton lehden
"Ruotsin Suomalaisen" mahdolliseen lopettamiseen
liittyvistä tekijöistä. Koulutussihteeeri Ritanoro-
Niva esitteli tuoreita mielipiteitä juuri ilmestynees-
tä Kouluylihallituksen entisen pääjohtajan Birgitta
Ulvhammarin selvityksetä, joka on suuntaa antava
Ruotsin järjestäessä tulevaisuudessa siirtolaisensa
kouluoloja. Selvityksessä nähtiin sekä myönteisiä
(mm. suomalaiset huomioitiin omana ryhmänä)
että negatiivisia (kuntia ei edelleenkään velvoiteta
kaksikieliseen opetukseen) piirteitä. Koulutussih-
teerin mukaan on oletettavaa, ettei lausuntokier-
roksenkaan jälkeen selvityksen keskeisin sisältö tu-
le muuttumaan.

Kokonaisuutena ottaen matka oli erittäin hyö-
dyllinen, sillä sen yhteydessä saatiin erittäin moni-
puolinen kuva suomalaisten siirtolaisten tämän-
hetkisistä elinoloista Ruotsissa. Samalla matkan
yhteydessä pystyttiin välittämään useassa eri yh-
teydessä suomalainen näkökulma siirtolaisuuden
keskeisiin kysymyksiin. Samoin Olavi Koivukan-
kaan Tukholman suomalaisen seurakunnan 450-
vuotisjuhlilla esittämää ajatusta Ruotsinsuomalais-
ten historian aikaansaamisesta tehtiin tunnetuksi
useassa eri yhteydessä. Matkan merkittävyyttä
korostaa sekin, että ajatus kyseisen historian ai-
kaansaamisesta tunnustettiin tärkeäksi ja otettiin
myönteisesti vastaan.

Olavi Koivukangas

Ismo Söderling

KANSAINVÄLINEN SIIRTOLAISUUSKONFERENSSI FINN FORUM III "FINNS IN NORTH AMERICA" 5.-8.9.1984 TURUSSA

Ensimmäinen amerikansuomalaista siirtolaisuutta käsittelevä konferenssi "The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives" pidettiin Duluthissa, Minnesotassa v. 1974. Tällöin tarkasteltiin ensimmäisen kerran kummallakin puolella Atlantia saavutettuja tutkimustuloksia, jotka koottiin myös konferenssin teemanimeä kantavaan julkaisuun, jonka toimittivat M. Karni, M. Kaups ja D. Ollila Jr.

Seuraava konferenssi järjestettiin Torontossa, Kanadassa v. 1979 ja sen pääjärjestäjänä toimi The Multicultural History Society of Ontario. Tämänkin konferenssin esitelmät on julkaistu kaksiosaisena teoksena "Finnish Diaspora I-II", toimittajana M. Karni.

Tutkijoiden välisissä keskusteluissa on käynyt ilmi, että viisivuotiskausittain pidettävän seurantakonferenssin tarve on ilmeinen. Ensi vuonna tulee kuluneeksi viisi vuotta Toronton kokoontumisesta, joten on jälleen aika järjestää amerikkalaisten, kanadalaisien ja suomalaisten tutkijoiden tapaaminen. FINN FORUM -84 järjestelytoimikuntaan on valittu seuraavat henkilöt: dos. William Copeland (Yhdysvaltain opetussää-

tiö), prof. Juha Pentikäinen (Helsingin yliopisto), prof. Kalevi Rikkinen (Suomi Seura ry), dos. Tom Sandlund (Åbo Akademi), Ahti Tolvanen (Helsinki, Kanadan edustaja), dos. Keijo Virtanen (dos. Reino Kero, dos. Auvo Kostiainen) (Turun yliopisto), prof. Pertti Virtaranta (Helsingin yliopisto). Toimikunnan puheenjohtajana on Olavi Koivukangas ja sihteerinä Hannele Hentula Siirtolaisuusinstituutista.

Konferenssin painopiste on amerikan- ja kanadansuomalaisten elinolosuhteiden ja historian kartoittamisessa. Alan keskeiset asiantuntijat tarkastelevat mm. Finntown-yhteisöjä, kansanperinnettä, kieltä, kirjallisuutta, identiteettikysymyksiä ja jälkeläisiä. Finn Forum -84 -konferenssin yhteydessä vietetään myös Siirtolaisuusinstituutin 10-vuotisjuhlaa Turun linnassa.

Yksityiskohtainen konferenssiohjelma ja tiedot käytännön järjestelyistä julkaistaan seuraavassa Siirtolaisuus-Migration -lehden numerossa. Asiasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Siirtolaisuusinstituuttiin jo tässä vaiheessa halutessaan tarkempia tietoja.

KIRJALLISUUSESITTELYJÄ- JA ARVOSTELUJA

Magdalena Jaakkola:

Ruotsinsuomalaisten etninen järjestäytyminen.

Siirtolaisuustutkimuksia A 12, Siirtolaisuusinstituutti. Turku 1983, 130 s. Hinta 50 mk.

Siirtolaisuusinstituutti on äskettäin julkaissut ruotsinsuomalaisten järjestötoimintaa koskevan tutkimuksen. Se on laadittu Ruotsin siirtolaisuustutkimuksen asiantuntijaryhmän (Expertgruppen för invandringsforskning, EIFO) toimeksiannosta ja Ruotsin työvoimaministeriön rahoittamana. Se liittyy laajempaan Ruotsin kahtakymmentäkahdeksää eri kansallisuutta edustavan valtakunnallisen siirtolaisjärjestön kartoitukseen. Ruotsinsuomalaisten järjestäytymistä koskevassa tutkimuksessa luodaan yleiskatsaus ruotsinsuomalaisen järjestöverkoston syntyyn, kasvuun ja eriytymiseen siirtolaisuuden, siirtolaisväestön rakenteen ja Ruotsin siirtolaisuuspolitiikan muutosten eri vaiheissa. Tutkimus on julkaistu myös ruotsiksi (Expertgruppen för invandringsforskning, Rapport nr. 22, Liber Förlag, Stockholm 1983).

Tutkimus osoittaa, että vaikka ruotsinsuomalaisten järjestötoiminnalla on jo puolentoistasadan vuoden mittainen historia, on etnisen tietoisuuden kasvu ja etninen järjestäytyminen ollut tunnusomaista ruotsinsuomalaisille erityisesti 1960-luvun suurten muuttovirtojen jälkeisenä ajanjaksona. Ruotsinsuomalaisten järjestäytymiselle oli 1970-luvulla tyypillistä 1) järjestöjen lukumäärän voimakas kasvu, 2) etujärjestötoiminnan vahvistumisen ja taistelu kielellisten oikeuksien puolesta sekä 3) järjestökentän eriytyminen.

Järjestötoiminnan voimakasta kasvua kuvaa havainnollisesti se, että suurimman järjestön - Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliiton - jäsenyhdistysten lukumäärä kaksinkertaistui 1970-luvulla; suomalaisseuroja on nykyisin 214 ja niissä on jäseniä yhteensä lähes 54 000. Järjestön rooli muuttui samoin olennaisesti kun yhdessäolon, kulttuuri- ja liikuntatoiminnan rinnalle nousi voimakas etujärjestötoiminta. Tällä hetkellä pidetään vähemmistöpoliittisten vaatimusten esittämistä valtiolle, kunnille ja poliittisille päätöksentekijöille jo aivan luonnollisena osana järjestön toimintaa.

Vuonna 1981/82 keskusliitto järjesti esimerkiksi mittavan "Suomen kielen kampanjan" yhdessä muiden ruotsinsuomalaisten järjestöjen kans-

sa. Se aktivoi myös paikallisseuroja ottamaan yhteyttä viranomaisiin: peräti 63 suomalaisseuraa jätti suomen kielen kampanjan yhteydessä esityksensä kunnallisille viranomaisille ruotsinsuomalaisten olojen parantamiseksi yhteiskunnan eri alueilla. Ruotsinsuomalaiset järjestöt ovat myös organisoineet koululakkoja ja mielenosoituksia suomenkielisten luokkien puolesta. Nykyisin järjestöillä on mahdollisuus esittää kantansa myös useissa uuden siirtolaisuuspolitiikan synnyttämissä komiteoissa, neuvottelukunnissa ja seurantaryhmissä. Järjestöjen integroitumista valtriolliseen ja kunnalliseen siirtolaisuuspoliittiseen päätöksentekoon osoittaa edustusten määrän monikertaistuminen erilaisissa yhteiskunnallisissa elimissä 1970-luvun kuluessa.

Järjestökentän laajuutta kuvaa se, että ruotsinsuomalaisia yhdistyksiä, suomenkieleisiä seurakuntapiirejä tai poliittiselta pohjalta organisoituneita ryhmiä on nykyisin Ruotsissa noin 630. Järjestökentän eriytymistä kuvaa se, että monet siirtolaisuuden synnyttämät uudet ammattiryhmät ovat alkaneet järjestäytyä omiin yhdistyksiinsä. Siirtolaisopettajien, -opiskelijoiden, -toimittajien ja seurakuntatyöntekijöiden järjestäytyminen alkoi 1970-luvulla ja myös ruotsinsuomalaiset kirjoittajat ja kuvataiteilijat järjestäytyivät tuona aikana. Vuonna 1983 esimerkiksi Ruotsin Suomalaiseen Opettajaliittoon kuului jo 16 paikallisosastoa.

Myös lasten tulo kouluikään on vauhdittanut järjestäytymistä. Lukuisin suomalaisseuroihin on perustettu koulujaostoja. Lastensa kieli- ja kouluvaikeuksista huolestuneet vanhemmat ovat lisäksi perustaneet useille paikkakunnille erityisiä suomenkielisiä Koti- ja Koulu -yhdistyksiä, joita nykyisin on jo 30.

Ruotsinsuomalaisen väestön ikärakenteen muutos on johtanut myös siihen, että eläkeläisten järjestötoiminta on lisääntynyt. Osa siirtolaisista on ollut sodassa mukana ja vammautunut. Sekä sotainvalideilla että sotaveteraaneilla on myös Ruotsissa omat erilliset järjestönsä. Jopa ruotsinsuomalaisilla anonyymeilla alkoholisteilla on parikymmentä organisoitunutta ryhmää Ruotsissa.

Suomenkielisellä toiminnalla luterilaisen kirkon piirissä on jo 450-vuotinen historia, mutta myös Ruotsin Suomalainen ortodoksinen seurakunta järjestää suomenkielisiä jumalanpalveluksia eri paikkakunnilla ja useilla vapaakirkollisilla ryhmitymillä on suomenkielistä toimintaa. Kun siirto-

laiset saivat kunnallisen äänioikeuden (1975) vilkastui myös poliittinen toiminta. Erityisesti vasemmistopuolueet kiinnostuivat potentiaalisista äänestäjistään ja Ruotsissa toimii nykyisin 82 suomenkielistä sosiaalidemokraattista yhdistystä ja 37 vasemmistopuolue kommunistien jaostoa.

Usein unohdetaan, etteivät ruotsinsuomalaisetkaan muodosta etnisesti homogeenista ryhmää. Myös tämä heijastuu järjestötoimintaan. Suomenruotsalaisilla - jotka jo Suomessa puhuivat ruotsia äidinkielenään - on oma valtakunnallinen järjestönsä (Finlandssvenskarnas Riksförbund i Sverige, FRIS), johon kuuluu 23 paikallisyhdistystä ja 3 630 jäsentä. Myös romaaneilla, kärjalaisilla ja inkeriläisillä on Ruotsissakin omat järjestönsä.

Vaikka siirtolaisvirtojen vaihtelut heijastuvat järjestöjen lukumäärän kasvuun ja ruotsinsuomalaisen väestön ammatti- ja ikärakenteen muutokset vaikuttavat järjestökentän eriytymiseen, ei etnistä liikehdintää voi selittää pelkästään demografisten tekijöiden tai vähemmistöryhmien sosiaalista rakennetta koskevien muutosten avulla. Niiden lisäksi järjestäytymiseen lienee vaikuttanut ensinnäkin ruotsinsuomalaisten aseman vakiintuminen ruotsalaisessa yhteiskunnassa. Aineellisten tarpeiden tyydyttämisen ohella myös yhteisyyden ja itsensä toteuttamisen tarpeet ovat tulleet entistä tärkeämmiksi. Vielä sitakin suurempi vaikutus etniseen järjestäytymiseen lienee Ruotsin siirtolaisuuspolitiikan suunnanmuutoksella.

On tuskin sattuma, että siirtolaisten etujärjestötoiminta voimistui olennaisesti, kun Ruotsin valtiopäivät hyväksyi (1975) yksimielisesti siirtolaispoliittisen ohjelman, jonka mukaan valtion on turvattava vähemmistöjen oikeus säilyttää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan tasaveroisesti maan kantaväestön kanssa. Siirtolaisuuspoliittisen ohjelman seuraukset vaikuttivat hyvin konkreettisesti myös järjestötoiminnan aineellisiin edellytyksiin. Vuodesta 1975 lähtien Ruotsin valtio on myöntänyt taloudellista tukea valtakunnallisille siirtolaisjärjestöille.

Vaikka siirtolaisten keskinäinen vuorovaikutus on vilkasta, eivät järjestöt synny itsestään. Kuten muualla Euroopassa myös Ruotsissa etnisen järjestäytymisen aloitteentekijät ovat saaneet keskimääräistä enemmän koulutusta. Kuvaavaa on, että myös eri ammattiryhmiä juuri opettajat, opiskelijat ja toimittajat perustivat ensimmäisina oman alansa erikoisjärjestöjä.

Ruotsinsuomalaisten keskusjärjestöjen nykyiset johtajat kuuluvat lähinnä keskiluokkaan. Osalla on akateemista koulutusta. Useimmilla on ennestään järjestökokemusta ja joillakin myös poliitti-

sia luottamustehtäviä. Tästä on hyötynyt etujärjestötoiminnan kasvaessa: jo nyt noin viidesosa suurimpien keskusliittojen työpäivästä kuluu osallistumiseen erilaisten viranomaisten työryhmiin ja lausuntojen kirjoittamiseen.

Ruotsinsuomalaisten järjestöjen johdossa on ensimmäisen polven siirtolaisia. Valtaosa keskusjärjestöjen johtohenkilöistä on asunut melko pitkään Ruotsissa. Naiset ovat aliedustettuina ruotsinsuomalaistenkin järjestötoiminnassa. Vain radiotoimittajat ja kuvataiteilijat ovat valinneet puheenjohtajakseen naisen. Aktiivisuus on järjestötoiminnassakin kasautuvaa: samoja henkilöitä on eri järjestöjen johtotehtävissä, mikä lisanee järjestöjen välisen yhteistoiminnan mahdollisuuksia.

Rinnakkaisen suomenkielisen järjestöverkoston luominen maksaa. Siirtolaisten marginaalisen aseman vuoksi Ruotsin ohella myös Suomen valtio tukee erityisesti suurimpia keskusliittoja taloudellisesti. Paikalliset suomalaisseurat toimivat ruotsalaisten avustusten ja omien toimintatulojensa varassa. Niiden taloudelliset voimavarat vaihtelevat suuresti. Kaikkien erikoisalojen järjestöjen taloudelliset resurssit ovat vähäiset, rahoituslähteet satunnaisia, työ yleensä palkatonta eikä toimilajoja juuri ole.

Järjestöjen tulevaisuus riippuu siitä, missä määrin ne pystyvät tavoittamaan ruotsinsuomalaisen nuorison. Nykyisin yli puolet Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliiton jäsenistä on alle 25-vuotiaita, mutta esimerkiksi vain kymmenesosa suomenruotsalaisten liiton (FRIS) jäsenistä on näin nuoria.

Ruotsinsuomalaisen järjestötoiminnan syntyä, kehitystä ja eriytymistä koskeva yleiskatsaus perustuu toisaalta kirjallisiin lähteisiin: sääntöihin, vuosikertomuksiin, toimintasuunnitelmiin, tavoiteohjelmiin, järjestöjen lehtiin, sekä historiikkeihin ja aikaisempiin tutkimuksiin. Näiden lisäksi haastattelin useita (39) järjestöjen johtohenkilöitä. Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa perehdymme ruotsinsuomalaiseen järjestötoimintaan tarkemmin myös paikallistasolla postikyselyin, henkilökohtaisten haastattelujen ja osallistuvan havainnoinnin avulla. Samanaikaisesti suoritetaan rinnakkaistutkimus jugoslaviaalaisten järjestötoiminnasta Ruotsissa. Vertaileva tutkimus suoritetaan Tukholman yliopiston siirtolaisuustutkimuskeskuksessa (Centrum för invandringsforskning) dosentti Tomas Hammarin johdolla. Sen rahoittaa ruotsalainen kansanliikkeitä koskevaa tutkimusta tukeva, Forskningsrådsnämndenin alainen Kommittén för folkrelseforskning ja Ruotsin työvoimaministeriö.

Magdalena Jaakkola

Reino Kero: Neuvosto-Karjalaa rakentamassa. Pohjois-Amerikan suomalaiset tekniikan tuojina 1930-luvun Neuvosto-Karjalassa; Historiallisia tutkimuksia 122, Helsinki 1983, 231 s.

Neuvosto-Karjalan historia maailmansotien välisenä aikana on erikoislaatuinen ja monitasoinen ongelmakenttä, jota meillä on tutkittu vasta pintapuolisesti.

Reino Kero on lähestynyt aihetta siirtolais-historian näkökulmasta, ja tutkinut sitä amerikansuomalaisten joukkoa, joka 1930-luvun alussa värvättiin Itä-Karjalaan. Lähestymistapa on oikeutettu ja tarpeellinen ja tekijällä on ollut käytettävissään myös ainutlaatuisia haastetteluaineistoa. Toisaalta tutkimusta nimenomaan tästä näkökulmasta on suuresti haitannut surullisenkuluista kieltä käyttäviä Suojelupoliisin/EK:n arkistoa. Kero on kuitenkin pystynyt tietyissä puitteissa luomaan kuvan käsittelemänsä joukon ominaisuuksista ja kohtaloista ja hänen työtään voi pitää arvokkaana lisänä niin amerikansuomalaisten kuin Neuvosto-Karjalankin historiaan.

Nimenomaan Neuvosto-Karjalan osalta tutkimus olisi kuitenkin suuresti hyötynyt, mikäli näkökulmaa olisi laajennettu ja kytketty muuttajien tarina tiukemmin Neuvostoliiton/Neuvosto-Karjalan vaiheisiin. Neuvosto-Karjalan historiaa on tosin toistaiseksi selvitetty vain vähän, mutta esim. John H. Hodgsonin teos *Communism in Finland* olisi voinut tarjota arvokkaita vihjeitä. Neuvostoliiton historiasta tältä kaudelta on tutkimusta paljonkin ja sitä olisi myös ollut syytä käyttää. Alaotsikko "tekniikan tuojista" vaikuttaa keinotekoiselta: kysymyksessä oli itse asiassa iskurityön tuonti. Iskurityö oli tapa murtaa perinteellisiä työtöttömyksiä ja nostaa tuotantokatkoa, juuri samaan aikaan, kun amerikansuomalaiset saapuivat, hylättiin myös määrätietoisesti egalitarismi ja tuloeroja alettiin kasvattaa. Täältä kannalta siirtolaisten kohtelu - joka nähtävästi katkerointi kantaväestöstä - tulee paremmin ymmärrettäväksi. Merkittävimmät tekniset innovaatiot olivat sentään -pokasaha ja kirves! Tässä mielessä myös kansikuva on varsin

harhaanjohtava. Kysymys amerikansuomalaisten kommuuneista olisi myös voitu kytkeä yleiseen kehitykseen. Kommuuni oli erityinen kollektiivitalan muoto, jossa tuotannon lisäksi jakelukin oli järjestetty kollektiiviselle ja mahdollisimman egalitaariselle pohjalle: kommuunin tuli olla "suuri perhe". Kommuunin kriisi alkoi jo v. 1930; Stalin tosiasiallisesti hylkäsi tämän "kollektiivitalouden korkeimman muodon" v. 1931 ja kirosi sen lopullisesti v. 1934. Kommuunien väki siis istui ideologisesti tulenarassa paikassa.

Olisi ilmeisesti ollut syytä kiinnittää enemmän huomiota myös kansalliseen näkökulmaan. Pohjois-Amerikasta saapuneet olivat nimittäin kansallisesti -puhtaina suomalaisina- erittäin merkittävä lisä Neuvosto-Karjalan suomalaiseen siirtokuntaan, jonka asema Karjalan eräänlaisena hallitsevana elementtinä oli kasvavan uhan alainen.

Kero on hyvin kiintoisasti kuvannut amerikansuomalaisten suhdetta muihin etnisiin ryhmiin ja teoksesta voi havaita, että kun "suomalaista nationalismia" vastaan hyökättiin, saatiin runsaasti argumentteja juuri siitä, että näitä siirtolaisia oli kohdeltu ja kuvattu valioväkenä, mikä ilmeisesti oli ajan yleisen suuntauksen mukaista iskuripoliittikkaa, mutta toisaalta herätti kantaväestössä katkeruutta, jota nyt voitiin käyttää hyväksi.

Kansallisen näkökulman kannalta Kero lopettaa teoksensa harmillisen aikaisessa vaiheessa. Vuosi 1937 olisi tarjonnut havainnollista aineistoa. Nyt draama huipentuu siihen, että kanadalainen kirves ja pokasaha vaihtavat kansallisuutta.

Ei liene kohtuullista liiemmin moittia tekijää siitä, mitä hän ei ole tehnyt: näkökulman laajentaminen olisi tällä vähän tutkitulla alueella ennen pitkää vienyt aivan uusiin ongelmiin ja muuttanut kirjan luonnetta. Voimme olla kiitollisia siitä, että tekijä on, hallussaan olevaa erikoislaatuista materiaalia ja asiantuntemusta käyttäen, selvittänyt erään merkittävän osan tätä laajakantoista problematiikkaa tavalla, jota myös jatkossa voidaan käyttää hyväksi.

Timo Vihavainen

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN KIRJASTOON SAAPUNEITA JULKAISUJA PUBLICATIONS RECEIVED

AHPONEN, Pirkkoliisa - JÄRVELÄ, Marja, Maalta kaupunkiin pientilalta tehtaaseen. Tehdastyöläisten elämäntavan muutos, Juva 1983

ALM, Hilikka, Etäällä vihreät niityt, Juva 1983.

ARNBERG, Lenore, Bilingual Education for Preschool children. Linköping University, October 1983.

BALKE-AURELL, Gudrun & LINDBLAD, Torsten, Immigrant Children and their Languages. Final Report from the Project Immigrant Students and their Study of English. The Gume-Project. January 1983.

BÄCK, Henry, Invandrarnas riksorganisationer. Delegationen för invandringforskning - EIFO, Rapport nr 24. Stockholm 1983.

ELLSTRÖM, Eva & ELLSTRÖM, Per-Erik, Social interaktion mellan hörselskadade och hörande barn i integrerade forskolegrupper. En forskningsöversikt rörande integration av döva och hörselskadade barn i vanlig förskola. Linköping juni 1983.

FOLKBIBLIOTEKEN OCH INVANDRARLITTERATUREN. Nordisk konferens i Kungälv 26 februari - 2 mars 1979. Nordens Folkliga Akademi. Rapport 1979: 1. Nytryck februari 1983.

HANNO, Carl-Uno, Migrationen på Nordkalotten. Særtryck av folk og resurser i Nord. Foredrag fra Trondheims-Symposiet om midt- och nord-skandinavisk kultur 1982.

INVANDRARNA OCH BIBLIOTEKEN. Nordisk seminarium för folkbibliotekarier 30 maj - 2 juni 1983 Kungälv. Nordens Folkliga Akademi. Rapport 1983:4.

JOHANSSON, Britt, In Fogus: the Art of knowing how to nurse. Paper at the Sigma Theta Tau's Research Congress in Madrid. July 7-8, 1983. University of Göteborg, October 1983.

KERO, Reino Neuvosto-Karjalaa rakentamassa. Pohjois-Amerikan suomalaiset tekniikan tuojina 1930-luvun Neuvosto-Karjalassa. Suomen Historiallinen Seura. Historiallisia tutkimuksia 122. Ekenäs 1983.

KJÄLL, Jörgen, Vård av äldre finska invandrare. VÄLFI-Projektrapport. Olofstrom kommun 1983.

KORTTEINEN, Matti, Lähio. Tutkimus elämäntapojen muutoksesta. Keuruu 1982.

KOSONEN, Pekka A., Peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten uranvalinnan valmiuksien kehittyneisyys. Työvoimaministeriö, suunnitteluosasto. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia nro 44. Helsinki 1983.

KOSTIAINEN, Auvo, Näkyvät ja näkymättömät siirtolaiset. Suomalaiset Yhdysvaltain ja Kanadan poliittisessa elämässä. Oulun yliopisto. Historian laitos. Eripainossarja. Oulu 1983.

KROHN, Aarni, Kun viisitoista vuotta vaan. Hämeenlinna 1983.

LUNDE, May, Assimilation of the old Apostolic Lutheran Church of Calumet, Michigan. Linguistic Transition and Church Merger as Indicators of Assimilation into American Church Life. A Thesis Presented to the English Department The University of Oslo. Spring 1983.

LUNDQUIST, Olof, Studiestöd för vuxna. Trender i utvecklingen efter 1975 års vuxenutbildningsreform. Göteborgs University-Pedagogiska institutet 1983:06. October 1983.

LUUKKAINEN, Hannele, Kotitaloussektorin kulu-, investointi- ja rahoituspäätökset yhdistävä malli. Suomen Pankki. Helsinki 1983.

Nordisk demografi organ for nordisk demografisk forening. Årgang 1982/1983. Oslo 1983.

Omakieliset mielenterveyspalvelut. Ruotsinkielisen väestön mielenterveyspalveluja selvittäneen työryhmän muistio. Työryhmämuistio 1983:25. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 1983.

PEURA, Markku, red., Invandrarminoriteter och demografisk forskning. Seminarium på Hanaholmen i Helsingfors 9. - 11.11.1981. Riksförbundet Finska Föreningar i Sverige. Stockholm 1983.

PÖNTINEN, Seppo, Social Mobility and Social Structure. A Comparison of Scandinavian Countries. Commentationes Scientiarum Socialium 20, 1983. Helsinki 1983.

REUTENBERG, Sven-Erik, Study Assistance and Degree Completion in Higher Education. Department of Education- University of Göteborg. 1983: 04.

Rikollisuustilanne 1982. Rikollisuus ja seuraamusjärjestelmä tilastojen valossa. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Helsinki 1983.

Seminaariraportti Täystyöllisyys - utopiaa vai to-

dellisuutta. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia nr 43. Työvoimaministeriö. Helsinki 1983.

Suomi Pohjoismaisena kielenä - Finskan som språk i Norden. Hanasaaren kulttuurikeskus/Hanaholmens kulturcentrum 28. — 30.1.1983. Helsinki 1983.

STRÖM, Kajsa & TENGDahl-MARIN, Margareta & MONTELIUS, Hans-Erik & BRUNNANDER, Britt-Marie, Invandrare i Sverige 1975-1978. En bibliografi. Borås 1983.

Svensk utbildningsforskning. Projektkatalog. Skolöverstyrelsen. Planeringssekretariatet. Stockholm 1983.

Tukholman Suomalainen Seurakunta 450 vuotta/ Finska Församlingen i Stockholm 450 år.

Työvoiman tarjonnan ja kysynnän kehitys vuoteen 1990. Työvoimaennustetyöryhmän raportti. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia nr 41. Työvoimaministeriö. Helsinki 1983.

Työvoimapolitiittisia tutkimuksia ja selvityksiä. Tutkimustiedotteet 36—100. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia nr 42. Työvoimaministeriö. Helsinki 1983.

VAAGE, Odd F., Innvandrings-situasjonen. Pressens beskrivelse of folks oppfatning. Hovedrapport. Oslo, January 1981.

VILJANEN, Terhi, Henkirikokset Suomessa vuosina 1970-1979. Oikeuspolitiittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 60. Helsinki 1983.

VIRTA, Erkki, Språkligt tänkande, tvåspråkighet och undervisning av minoritetsbarn. En litteraturstudie över vissa teorier och forskningsresultat publicerad av språk- och kulturarvsutredningen till dess huvudbetänkande olika ursprungsgemenskap i Sverige (SOU 1983:57) Stockholm 1983.

WIDSTRÖM, Eeva, Finnish Immigrants and dental Care in Stockholm County. Jönköping 1983.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA

1983

Ministeriöt

Ministeriöt	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Opetusministeriö	Hall.siht. Fredrik Forsberg	Kultt.siht. Raija Kallinen
Työvoimaministeriö	Kansliapääll. Taisto Heikkilä	Os.pääll. Holger Quick
Ulkoasiainministeriö	Toim.pääll. Alec Aalto	Jaostopääll. Tatu Tuohikorpi

Julkiset yhteisöt

Turun kaupunki	Kunnallisneuvos Johannes Koikkalainen	Kansliapääll. Paavo Mäkinen
----------------	---------------------------------------	-----------------------------

Korkeakoulut

Helsingin yliopisto	Prof. Lars Huldén	Prof. Yrjö Blomstedt
Joensuun Korkeakoulu	Dos. Veijo Saloheimo	
Jyväskylän yliopisto	Prof. Mauno Jokipii	Ap.prof. Erkki Lehtinen
Oulun yliopisto	Prof. Uno Varjo	Prof. Kyösti Julku
Tampereen yliopisto	Ap.prof. Olli Kultalahti	Yliopett. Matti Kaasinen
Turun yliopisto	Prof. Terho Pulkkinen	Dos. Jorma Kytömäki
Vaasan korkeakoulu	Vs. prof. Kauko Mikkonen	Ap.prof. Tarmo Koskinen
Åbo Akademi	Prof. Bill Widén	Prof. Sune Jungar

Vapaat yhteisöt ja järjestöt

Kirkon ulkomaanasiain toimik.	Teol.tri Harri Heino	Pääsiht. Jaakko Launikari
Mannerheimin Lastensuojeluliit.	Kanslianeuvos Pekka Heimo	Toim.joht. Ilkka Väänänen
Pohjoia-Norden Yhdistys r.y.	Ohj.joht. Christoffer Schildt	Oik.tiet.lis. Jaakko Koskimies
Samfundet folkhälsan i svenska Finland r.f.	Prof. Ole Wasz-Höckert	Direkt. Per-Erik Isaksson
Seutusunnittelun Keskusliitto	Rakennusneuvos Raimo Narjus	Tutk.pääll. Timo Sinisalo
Suomalaisuuden Liitto	Varatuom. Olavi Haikarainen	Yht.kunt.t.kand. Jukka-Pekka Lappalainen
Suomen Nuorison Liitto	Liikkeenjoht. Esko V. Koskelin	Koulunjoht. Antti Lehtinen
Suomen Väestötieteen Yhd. r.y.	Fil.lis. Altti Majava	Valt.lis. Mikko A. Salo
Suomi-Amerikka Yhd. Liitto	Hovioik.pres. Voitto Saario	Toim.joht. Antero Huttunen
Suomi-Seura r.y.	Prof. Jorma Pohjanpalo	Os.pääll. Osmo Kalliala
Svenska Finlands Folktingsfullmäktige	Dos. Tom Sandlund	Lis. Roger Broo
Turun yliopistosäätiö	Toim.joht. Juhani Leppä	Joht. Reino Vuorinen
Unioni Naisasialiitto Suomessa	Valt.yo. Johanna Mannila-Kaipainen	Maist.Karmela Bélinki
Varsinais-Suomen Maakuntaliit.	Toim.joht. Perttu Koillinen	Ap.toim.joht. Kauno Lehto
Väestöliitto	VTT Aarno Strömmer	Toim.joht. Jouko Hulkko

Ruotsissa olevat

Immigrant-Institutet(Borås)	Annikki Nikula-Benito	Saila Ekström
Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto	FM Markku Peura	Matti J. Korhonen

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1 Koivukangas, Olavi: Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maailmansodan jälkeen. Kokkola 1975, 262 s.
- A 2 Virtaranta, Pertti: Amerikansuomen sanakirja. (in press).
- A 3 Kalhama, Maija-Liisa (toim.): Ulkosuomalaisuuskongressin 27.-28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot. Jyväskylän Kesä - Jyväskylä Arts Festivals 24.6. - 3.7.1975. Turku 1975, 104 s.
- A 4 Koivukangas, Olavi, Narjus, Raimo ja Sivula, Sakari (toim.): Muuttoliikesymposium 1975. Esitelmät ja keskustelut. Ruissalon kongressihotelli, Turku 20.-21.11.1975. Vaasa 1976, 186 s.
- A 5 Jäykkä, Eva ja Kalhama, Maija-Liisa (toim.): USA:n 200-vuotisjuhlaseminaari 1976, esitelmät ja tuntu-suunnitelmat. Ruissalon kongressihotelli, Turku 2.-3.6.1977. Turku 1977, 148 s.
- A 6 Sundsten, Taru: Amerikansuomalainen työväenteatteri ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-39. (English Summary: Finnish-American Workers' Theater and Dramaliterature 1900-39). Vaasa 1977, 104 s.
- A 7 Munter, Arja (toim.): Ruotsiin muuton ongelmat. Ruotsin siirtolaisuuden seminaari 4.-5.5.1978. Esitelmät ja keskustelut. Vaasa 1979, 247 s.
- A 8 Koivukangas, Olavi, Lindström, Kai ja Narjus, Raimo (toim.): Muuttoliikesymposium 1980. Hotelli Rantasipi, Turku 19.-20.11.1980. Esitelmät ja keskustelut. Turku 1982, 402 s.
- A 9 Korkiasaari, Jouni: Ruotsista Suomeen vuosina 1980-81 palanneet. Turku 1983, 289 s.
- A 10 Juntunen, Alpo: Suomalaisen karkottaminen Siperiaan autonomian aikana ja karkotetut Siperiassa. Helsinki 1983, 314 s. + liit.
- A 11 Söderling, Ismo: Maassamuutto ja muuttovirrat - vuosina 1977-78 kunnasta toiseen muuttaneiden elinolosuhdetutkimus. Turku 1983, 429 s.
- A 12 Jaakkola, Magdalena: Ruotsinsuomalaisten etninen järjestäytyminen. Turku 1983, 130 s.
- B 1 Widén, Bill: Korpobor i Amerika. Åbo 1975, 197 s.
- B 2 Wester, Holger: Innovationer i befolkningsrörligheten. En studie av spridningsförlopp i befolkningsrörligheten utgående från Petalax socken i Österbotten. Stockholm 1977, 221 s.
- C 1 Kero, Reino: Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War. Reprint of Annales Universitatis Turkuensis Ser. B - Tom. 130, Turku 1974. Vammala 1974, 260 pages.
- C 2 Koivukangas, Olavi: Scandinavian Immigration and Settlement in Australia before World War II. Kokkola 1974, 333 pages.
- C 3 Karni, Michael G., Kaups, Matti E. and Olliila, Douglas J. (eds.): The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives. Vammala 1975, 232 pages.
- C 4 Kostiainen, Auvo: The Forging of Finnish-American Communism, 1917-1924. A Study in Ethnic Radicalism. Turku 1978, 225 pages.
- C 5 Virtanen, Keijo: Settlement or Return: Finnish Emigrants (1860-1930) in the International Overseas Return Migration Movement. Forssa 1979, 275 pages.
- C 6 Pili, Arja: The Finnish-language Press in Canada, 1901-1939. A Study in the History of Ethnic Journalism. Turku 1982, 320 pages.

Erikoisjulkaisut

- Niitemaa, Vilho, Saukkonen, Jussi, Aaltio, Tauri ja Koivukangas, Olavi (eds.): Old Friends - Strong Ties, the Finnish Contribution to the Growth of the USA. USA:n 200-vuotisjuhlajulkaisu. Vaasa 1976, 349 pages.
- Koivukangas, Olavi ja Toivonen, Simo: Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografia. A Bibliography on Finnish Emigration and Internal Migration. Turku 1978, 226 s.
- Koivukangas, Olavi (red./toim.): Utvandringen från Finland till Sverige genom tiderna. Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen. Turku 1980, 100 s.
- Kalhama, Maija-Liisa (toim./red.): Suomalaiset Jäämeren rannoilla. Finnene ved Nordishavets strender. Kveeniseminaari 9.-10.6.1980 Rovaniemellä. Kveeniseinariet i Rovaniemi 9.-10.6.1980. Turku 1982, 235 s.

Aikakauslehti

Siirtolaisuus-Migration. Ilmestyy neljä kertaa vuodessa. (Tidskriften Siirtolaisuus-Migration utgives fyra gånger per ett år).